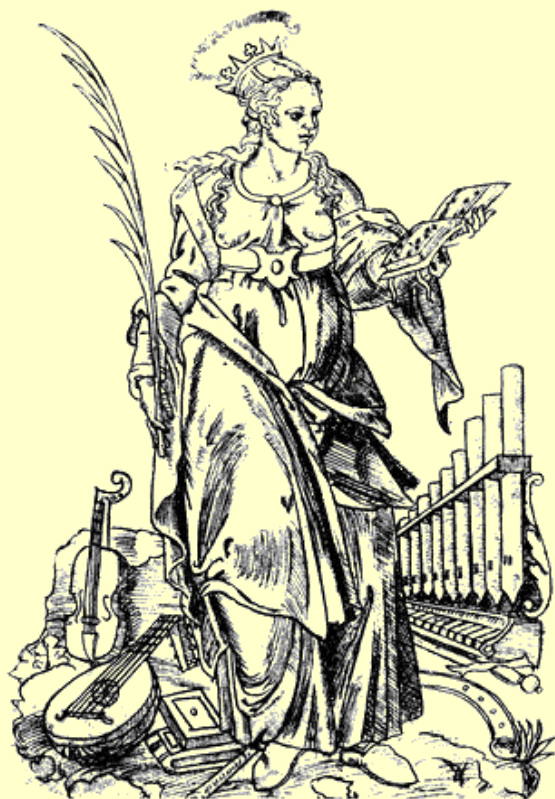

KDOV-blad

Winter 2007

KDOV (opgericht 21 april 1917)
KDOV-blad verschijnt 4 x per jaar

Voorzitter:

Mr. Drs. Paul Houdijk, Rademakersgilde 115, 3994 BR Houten
e-mail: paul.houdijk@hetnet.nl - tel. 030-6380358

Secretaris:

Gemma Coebergh, Donkere Begijnhof 5, 2011 HG Haarlem
e-mail: Secrkdov@cs.com - tel. 023-5516877

Penningmeester:

Ir. Ben Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
e-mail: b.a.g.hillen@planet.nl - tel. 079-3418575

Geestelijk adviseur:

Drs. Maurice Pirenne, Eikenlaan 1, 5248 BD Rosmalen
e-mail: mapi@hetnet.nl - tel. 073-5213498

Leden:

Ruud Huijbregts, Poolsterlaan 8, 5632 AN Eindhoven
e-mail: ruud.huijbregts@planet.nl - tel. 040-2903428 - fax. 0842-232213

Jean-Pierre Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen
e-mail: organ.j.p.steijvers@hccnet.nl - tel. 0475-496456

Mark Heerink, Willemstraat 12, 8601 GH Sneek
e - mail m.heerink@planet.nl - tel. 0515 430 137

Ereleden:

Bernard Bartelink, Kees Bornewasser en Louis Toebosch

Hoofdredacteur KDOV-blad:

Drs. R.T.M. Hoogenboom, Streekweg 340, 1616 AS Hoogkarspel
e-mail: ra.hoogenboom@hetnet.nl - tel. 0228-562632

Eindredacteur KDOV-blad:

Ed van Aken, J.D. de Koklaan 43, 2552 DG Den Haag
e-mail: edvanaken@wanadoo.nl - tel. 070-4042828

Doel:

De vereniging heeft ten doel de bevordering van het liturgisch en artistiek stijpbegrip van de kerkmusici, werkzaam binnen de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie en de behartiging van de geestelijke en materiële belangen van haar leden.

Voorwaarden voor het lidmaatschap:

Een bepaalde mate van vakbekwaamheid in muzikaal en liturgisch opzicht, tenminste op het niveau van de eisen voor het getuigschrift van de KDOV.

De contributie bedraagt € 36,- per jaar, 65+ lid € 26,- en reeds lid tevens 65+ in 2004 € 17,-. Postgiro: 10 31 344 t.n.v. KDOV, Zoetermeer

Opgaaf van leden en adreswijzigingen aan de secretaris.

Technische afwerking mededelingenblad: Krijn van Aken

Druk & verzending: Adrepak, Den Haag

ISSN-nummer 1388-2341

Inhoudsopgave

Redactioneel	1
Van de bestuurstafel	2
Leden	3
Verslag van de algemene jaarvergadering 2006	4
Onderzoek naar plaatselijk beleid kerkmuziek r.k. parochies (artikel)	8
Ook de paus gebruikt de verkeerde microfoon (artikel)	11
Code Music verlegt grenzen	13
Berichten	15
Orgelbouwnieuws	27
Recensies	30
Column	37
Humor in de kerk	38

Redactioneel

Op onze vraag in het vorige KDOV-blad om orgel- en koorfilmpjes zijn helaas geen reactie binnengekomen. Wat doen onze organisten en dirigenten ...? Jammer. (Kijk ook eens op www.kerkorgel.net – orgelfilmpjes en mp3 voor voorbeelden!)

Konden we vorige keer berichten over het in kaart brengen van ons volledige R.K. orgelbezit, deze keer een samenvatting van een groot KASKI-onderzoek over de “uitvoering en beleid kerkmuziek r.k. parochies”. Een opmerkelijk rapport met aanbevelingen en conclusies, die ook onze achterban zullen aanspreken. In ons blad de samenvatting en conclusies, maar het hele rapport kunt u ook opvragen en eens met collegae bespreken. Of als aanzet om te komen tot een kerkmuziekbeleid in uw parochie. Ook voor het KDOV-bestuur is er weer werk aan de winkel ...!

Verder een artikel over de bedroevende kwaliteit van de geluidsinstallaties in onze parochies. Niet alleen voor pastores en lectoren, maar ook cantores hebben hier last van. Maar vooral de parochianen en natuurlijk de koorleden, dirigenten en organisten onder hen. Wellicht een idee om dit artikel in uw parochie eens te bespreken?!

Tenslotte veel recensies deze keer en een veelheid aan berichten, orgelbouwnieuws en overige vaste onderdelen van ons blad. Stuur u gerust eens informatie op; het is uiteindelijk de bedoeling dat ons verenigingsblad vóór en dóór de leden is.

Ed van Aken (eindredacteur) en Ruud Hoogenboom (hoofdredacteur)

Van de bestuurstafel

Helaas moeten we berichten dat Gemma Coebergh zich genoodzaakt ziet haar werkzaamheden als secretaris voorlopig enig tijd neer te leggen omdat zij herstellende is van een ziekenhuisopname, ondermeer wegens hartklachten. De andere bestuursleden zullen haar taken waarnemen. We vragen er uw begrip voor als zaken wellicht wat minder vlot verlopen.

Op de valreep kunnen we melden dat de brief van het KDOV-bestuur van mei j.l. aan de Nederlandse Bisschoppenconferentie heeft geleid tot nieuwe ontwikkelingen in de ontstane impasse. Zeer recent, op 30 oktober heeft in Breda een belangrijk gesprek plaatsgevonden. De KDOV nam deel aan dit gesprek op uitnodiging van Mgr. J.H.J. van den Hende met de Commissie Kerkmusicus (CKM). Mgr. Hurkmans, ons aanspreekpunt als Referent voor de Liturgie en Kerkmuziek, was wegens ziekte niet in staat om de gestelde vragen naar aanleiding van de afwijzing te beantwoorden. De Bisschoppenconferentie heeft Mgr. Van den Hende gevraagd om met ons en de andere deelnemers van de CKM te spreken over de grote zorgen die wij in onze brief hadden geuit. De bisschop heeft in dit gesprek met veel aandacht naar ons geluisterd en vragen gesteld om zich een goed beeld te vormen van de situatie en de noodzaak en urgentie om zo snel mogelijk alsnog de rechtspositie en salarisregeling te realiseren. Mgr. Van den Hende gaat hiermee terug naar de Bisschoppenconferentie en heeft toegezegd in de eerste helft van januari 2008 een reactie te geven (PH, BH).

Herhaalde oproep

Het bestuur van de KDOV wil zich graag oriënteren op de mogelijkheid en wenselijkheid om ook internationaal de krachten te bundelen en zo meer aandacht te vragen voor de positie van kerkmuziek en kerkmusici in de Katholieke Kerk. De KDOV-leden die contacten hebben met buitenlandse collega's (die actief zijn als kerkmusicus) worden nogmaals opgeroepen om zich te melden bij bestuurslid Ruud Huijbregts, het liefst via e-mail: ruud.huijbregts@planet.nl.

Algemene Jaarvergadering KDOV 2008.

De eerstvolgende Jaarvergadering zal worden gehouden op zaterdag 12 januari 2008 in de Antonius-Pauluskerk, Sparrenlaan 9 te 2111 AE Aerdenhout. Vanaf 10.00 u is er ontvangst met koffie.

De Jaarvergadering vindt plaats van 10.30 – 12.30 uur en aansluitend wordt u een lunch aangeboden. Het middagprogramma is nog niet bekend. De Antonius-Pauluskerk is een prachtige kerk met werken van bekende kunstenaars met o.a. beelden van Mari Andriessen. Verder is er een mooi eenmanuaals orgel.

Over het middagprogramma zullen we u nog nader informeren per e-mail of op onze website: www.kdov.nl

Vervoer:

Treinstation: Heemstede-Aerdenhout.

Vanaf het station per bus:

Regioliner bus 80 richting Zandvoort (vertrek om 9:54; verder om het kwartier; uitstappen Spechtlaan, Bentveld; de busreis duurt 4 minuten)

Wilt u uw vragen voor de rondvraag vooraf schriftelijk (liefst per e-mail) stellen aan onze secretaris: Secrkdov@cs.com ?

E-mailadressen KDOV-leden.

Om de verspreiding van onze nieuwsbrieven te vergroten, willen we u vragen - voor zover van toepassing - uw nieuwe e-mailadres door te geven aan onze secretaris Gemma Coebergh: Secrkdov@cs.com

Leden

Verhuisd:

Louis ten Vregelaar, Langestraat 49, 7491 AB Delden (1 oktober 2007 tot 1 februari 2008

tijdelijk postadres).

Evert Wagter, Zaagmolenstraat 3, 4461 BK Goes

W. Hageman , Brusselsestraat 38, 6211 PG Maastricht

Gewijzigd:

Het email-adres van ons bestuurslid Ruud Huijbregts stond nog steeds verkeerd in de colofon. Het moet zijn: ruud.huijbregts@planet.nl. Fax-nummer is geworden: 0842-232213.

Verlag van de algemene jaarvergadering 2006

Gepresenteerd op 21 april 2007 in klooster Mariënburg te 's Hertogenbosch

1 Opening.

De voorzitter opent de vergadering om 12.20 uur.

Hij spreekt zijn vreugde uit over de feestelijke dag die we nu vieren.

In 1917, toen de KDOV werd opgericht, leefden we in een andere wereld. De eerste wereldoorlog woedde. In de daarop volgende jaren beleefden we de crisisperiode en de tweede wereldoorlog, waarna Nederland langzaam maar zeker weer tot opbouw kwam.

In 1955 bracht Paus Pius XII de encycliek 'Musica sacra disciplina' uit, waarin stond dat vrouwen toegelaten werden tot de kerkkoren en dat ook andere instrumenten dan het orgel geoorloofd waren in de eredienst.

In de jaren zestig bracht het Tweede Vaticaanse Concilie grote veranderingen te weeg, waarbij één van de belangrijkste veranderingen, het invoeren van de landstaal in de eucharistieviering, in de praktijk wel eens te ver werd doorgevoerd, vanuit de gedachte dat het Latijn zou moeten worden afgeschaft. Heden ten dage beleven we een kentering. Paus Benedictus XVI draagt de kerkmuziek een warm hart toe en stelt zich wat de liturgie en kerkmuziek betreft meer restauratief dan progressief op.

We kunnen terugkijken op een veelbewogen 20e eeuw, maar onze blik zal toch vooral op de toekomst gericht moeten zijn.

Daarna dankt de voorzitter mgr. Fons Kurris voor de bezielende wijze waarop hij is voorgegaan in de feestelijke eucharistieviering in de Sint Jan. Hij dankt tevens dirigent Jeroen Felix die het goed zingende kathedrale koor leidde en organist Maurice Pirenne die borg stond voor vitaal en artistiek hoogstaand spel. Er werd koor – en orgelmuziek van ereleden van onze vereniging uitgevoerd (Bernard Bartelink, Albert de Klerk, Kees Bornewasser en Louis Toebosch), wat een geste van waardering betekende die volkomen op zijn plaats was.

Tenslotte deelt de voorzitter mee dat prof. dr. Antoine Bodar niet als spreker bij het symposium kan optreden wegens het overlijden van de rector van zijn college in Rome. In zijn plaats is mgr. dr. Fons Kurris bereid gevonden een voordracht te houden. De voorzitter spreekt mgr. Kurris zijn erkentelijkheid uit dat deze op een zo korte termijn heeft kunnen invallen.

2 Mededelingen.

Een aantal mensen heeft zich afgemeld voor de vergadering. Onder hen Jeroen Pijpers, één jaar lid geweest van de kascommissie en bereid dit het komende jaar wederom te zijn. Voorts onze oud – secretaris Ton van Eck, die het buitengewoon betreurt niet aanwezig te kunnen zijn vanwege het door hem te spelen openingsconcert van de concertserie in de Haarlemse kathedraal.

3 Notulen Algemene Ledenvergadering 2006.

Er zijn geen op – of aanmerkingen, noch over de tekst, noch over de inhoud. De voorzitter dankt de secretaris voor haar arbeid.

4 Jaarverslag secretaris.

De secretaris leest het jaarverslag voor.

Ook over tekst noch inhoud van dit verslag zijn er op – of aanmerkingen.

De voorzitter bedankt de secretaris wederom.

5 Financiën:

- Jaarverslag penningmeester.
- Kascommissie.
- Begroting 2007.

De penningmeester licht het jaarverslag toe.

Sommige contributiebetalingen zijn nog niet binnen. In 2007 wordt de mogelijkheid van een automatische incasso van de contributie aangeboden als mogelijkheid.

Het totaal binnengekomen contributiebedrag is gestegen vanwege de verhoging van dit bedrag.

De vergaderkosten waren in het afgelopen jaar hoog, deels ook omdat sommige bedragen van 2005 nog niet waren verrekend.

De kascommissie, bestaande uit Wil Bol en Jeroen Pijpers (zoals reeds gezegd is laatstgenoemde niet aanwezig) keurt de boeken van de penningmeester goed.

Wil Bol doet dat op originele wijze door de goedkeuring als een psalmvers te zingen.

Als nieuw lid van de kascommissie stelt Ton Klos zich beschikbaar.

De begroting voor 2007 heeft een nadelig saldo van € 1500,-

De kosten voor het jubileum zijn minder geweest dan de begroting voor 2006 heeft aangegeven.

Nico Waasdorp merkt op dat 2007 een voordelig saldo moet krijgen omdat er geen jubileumviering zal worden gehouden.

Ben Hillen antwoordt dat dit via de balans loopt.

Na deze opmerkingen wordt de begroting goedgekeurd.

De voorzitter complimenteert de penningmeester met zijn werk.

6 Beleid KDOV:

- Toekomstperspectieven, inclusief Commissie Rechtspositie.

Het belangrijkste agendapunt van de vergadering waarvoor ruim tijd wordt uitgetrokken.

Ben Hillen leest, als lid van de Commissie Kerkmusicus en ook als voorzitter van de KDOV – commissie Rechtspositie, het volgende voor:

De Commissie Kerkmusicus en de nieuwe rechtspositieregeling.

Een overzicht van het afgelopen jaar:

De nieuwe rechtspositieregeling en het salarismodel zijn niet van start gegaan per 1 januari 2006 zoals reeds aangekondigd was in de jaarvergadering van 14 januari 2006. Hoe is het verder gegaan?

Met de wijzigingen van de Nationale Raad voor Liturgie (NRL) EN met de verschilpunten ten opzichte van de Commissie Kerkmusicus heeft de Nationale Raad voor Liturgie de stukken doorgestuurd naar de Bisschoppenconferentie. Uiteindelijk heeft de Bisschoppen conferentie op 19 april de stukken behandeld en besloten de voorstellen niet over te nemen. We hebben nog tot 19 juni moeten wachten voordat er een eerste toelichting op het besluit kon worden gegeven. Mgr Hurkmans heeft gezegd dat het totaal engagement van de voorstellen te zwaar werd gevonden. Verder was de bisschop - die geflankeerd werd door zijn raadgevers mag. Hermans en de Sector econoom voor de Beleidssector Liturgie de heer Bakker - niet in staat om in detail op de afwijzingsredenen in te gaan. Samen met de vertegenwoordigers van de KNTV, ISOK en NSGV hebben wij kritische vragen gesteld waarop de bisschop niet adequaat kon antwoorden. De bisschop beloofde de vragen mee te nemen naar de NRL en op een later moment weer te beantwoorden. Tevens kondigde de bisschop aan dat er een afsluitende bijeenkomst met de Commissie Kerkmusicus (CKM) en opheffing van de Commissie Kerkmusicus zou plaatsvinden.

Ondertussen heeft de KDOV samen met de KNTV een gesprek met het Economencollege gevraagd. Dit omdat wij indicaties hadden dat de economen - die ruim een jaar eerder al het voorstel goedkeurden als werkgever - het bij de tijd brengen van de salarissen van kerkmusici nodig vonden en het ook hoognodig tijd achtten de wildgroei in salarissen en aanstelling van onbevoegde kerkmusici een halt toe te roepen. Het gesprek met afgevaardigden van het economencollege was gepland op 23 november. Tevens was op die dag het gesprek met bisschop Hurkmans waarin de vragen beantwoord zouden worden gepland. Alle gesprekken zijn op een laat moment afgezegd en toen werd het stil.....

We hebben op het punt gestaan een brief naar de bisschoppenconferentie te sturen over de onverkwikkelijke gang van zaken, maar er kwam op 15 februari een brief van het Economencollege waarin werd meegedeeld dat er door het Economencollege een nieuw onderzoek loopt naar de financiële haalbaarheid in een kerk waarin steeds nadrukkelijker een krapte van beschikbare middelen wordt gevoeld. Het resultaat van de hernieuwde beschouwing/doorrekening zal worden doorgeleid naar de Beleidssector Liturgie in maart/april 2007 en die in mei/juni weer een reactie richting Economencollege zal geven, waarna wij door het Economencollege zullen worden geïnformeerd.

Waar staan we nu?

De economen willen wel, zij hebben bijna 2 jaar geleden hun fiat gegeven,

maar door de bemoeienis van de Nationale Raad voor Liturgie staat nu opnieuw de financiële haalbaarheid ter discussie. Economen en kerkmusici moeten lijdzaam toezien dat de RK Kerk haar bevoegde kerkmusici nog steeds in de kou laat staan. (Ben Hillen)

Ton Klos vraagt op welke punten de bisschoppen het antwoord schuldig blijven. Ben Hillen antwoordt dat dit op praktisch alle punten het geval is.

De antwoorden die gegeven zijn munten uit door vaagheid, bijvoorbeeld zinsneden als “het totaalengagement was te zwaar”. Inhoudelijke redenen zijn niet meegedeeld.

Bert Becht merkt op dat de momenteel geldende rechtspositieregeling bij veel parochiebesturen onbekend is en lang niet altijd wordt toegepast. Er bestaat geen grip op wat een individuele parochie doet. Er zijn bovendien zoveel praktijken gegroeid die niet aanstuurbaar en/of beheersbaar zijn. Welke vingers hebben de bisschoppen eigenlijk in de parochiepap? Het ziet er nogal hopeloos uit.

Richard Bot stelt dat een onderzoek naar de manier waarop kerkmusici worden aangesteld de vreemdste dingen aan het licht heeft gebracht.

Ben Hillen zegt dat de economen van de bisdommen aan onze kant lijken te staan. Er wordt nog steeds moeite gedaan om (wederom) met hen in gesprek te komen. In mei/juni is daar uitsluitsel over.

Er kan met hen een draagvlak worden gecreëerd.

Bernard Bartelink vindt de hele ontwikkeling buitengewoon teleurstellend. Er is geen begrip voor de situatie van de kerkmusici.

Paul Houdijk merkt op dat in kleine gemeenschappen zoals Focolare en de Emmanuël – gemeenschappen gewoonlijk muziek van nogal zwakke kwaliteit wordt gebruikt. Zouden de bisschoppen op een dergelijk soort muziek koersen? Zou dat op de achtergrond wellicht meespelen?

René Verwer vindt dat er naar buiten moet worden getreden met deze problematiek, via Kruispunt, het Katholiek Nieuwsblad e.d.

Ben Hillen antwoordt dat er eerst meer concreetheid moet zijn.

Ruud Hoogenboom vindt dat de achterban onrustig wordt en dat wellicht een internationaal bekende kerkmusicus spreekbuis zou kunnen zijn voor die achterban.

Ad Hoogenboom wil daar een stukje geschiedenis aan toevoegen: hoe hij destijds als knaapje van 22 jaar 178 gulden bruto per jaar kreeg zonder beloond te worden voor alle rouwtjes en trouwtjes. Sinds de pastores volgens een bepaalde schaal worden betaald, zo stelt hij, is er op de kerkmusici beknebbeld.

Siem Groot vindt dat de KDOV als vakvereniging de middelen bezit om zaken af te dwingen. Hij vraagt dit te overwegen. Er zouden bijvoorbeeld stiptheidsacties kunnen worden georganiseerd.. Hij vraagt de vergadering een motie in te dienen: met prudentie een krachtig signaal naar de

bisschoppenconferentie af te geven.

De vergadering neemt deze motie met unanimititeit aan.

Hans Babeliowsky weet te melden dat bisschop Bluysen jaren geleden heeft gezegd dat de kerkmusici een sluitpost zijn.

Dan is er weinig veranderd, stelt hij.

7 Rondvraag.

Ton Klos snijdt de kwestie rond het kopiëren aan waarover hij heeft geschreven in het KDOV – blad van december j.l. Paul Houdijk zegt toe dat het bestuur hierover de vergadering van 11 mei a.s. een standpunt zal bepalen.

8 Sluiting.

De voorzitter sluit de vergadering om 13.25 uur.

Onderzoek naar plaatselijk beleid beoefening kerkmuziek r.-k. parochies

In opdracht van Kunstfactor heeft het KASKI (instituut voor onderzoek en advies over religie en samenleving) onderzoek gedaan naar de ontwikkelingen op het terrein van de kerkmuziek in de r.k. parochies van Nederland. Drs. J. Kregting was hiervoor verantwoordelijk. Onderstaand de samenvatting en conclusie. Doe er uw voordeel mee in uw huidige werkomgeving.

Uitvoering

Gemiddeld worden er in parochies per maand ruim zeven uitvoeringen met kerkmuziek gehouden. In alle parochies vinden eucharistievieringen met kerkmuziek plaats. Een flink deel van de parochies heeft ook woord- en communiediensten (66%) of andere diensten (52%) met kerkmuziek en ook uitvoeringen buiten vieringen of diensten om (43%).

Het Nederlands is het meest populaire repertoire in de uitvoeringen en komt in nagenoeg alle type vieringen en diensten terug. Het Gregoriaans en het Klassiek-Latijnse repertoire komt regelmatig voor maar dan toch vooral in eucharistievieringen. Wereldlijke en instrumentale muziek komen het vaakst voor in uitvoeringen buiten vieringen en diensten om (in resp. 59% en 40% van deze uitvoeringen).

De meest gebruikte bundel voor de liturgie is 'Gezangen voor Liturgie' (in tweederde van de parochies). Alleen in het bisdom Roermond is deze bundel minder gangbaar, daar wordt 'Laus Deo' in de helft van de parochies gebruikt. De uitvoering van de kerkmuziek is vooral (in meer dan 80% van de uitvoeringen) in handen van organisten/pianisten, dirigenten en

volwassenenkoren. In uitvoeringen buiten vieringen en diensten om spelen zij een iets minder prominente maar toch ook grote rol, samen met gastkoren. Voorgangers, kinderkoren en jongerenkoren spelen vooral een rol in eucharistievieringen en woord- en communiediensten: in ongeveer eenderde tot de helft van de parochies is dit het geval.

Gastkoren treden in 70% van de parochies op, gelegenheidsensembles in de helft en Small Christian Communities in slechts een enkele parochie.

60% van de parochies heeft een liturgische werkgroep waarin vooral leden van koren, de voorganger en de dirigent zitten. In de parochies zonder werkgroep stelt voornamelijk de dirigent, soms in samenwerking met de voorganger, leden van koren en de organist, de kerkmuziek samen.

90% van de parochies heeft betaalde krachten met een aanstelling of een onkostenvergoeding. Als parochies betaalde krachten hebben, zijn dit er gemiddeld bijna vier per parochie.

Gemiddeld zetten zich per parochie (naast de betaalde krachten) 70 vrijwilligers in voor de kerkmuziek (inclusief de koorleden). In 43% van de parochies is het aantal vrijwilligers de afgelopen jaren gedaald en 40% kampt met name door deze ontwikkeling momenteel met een tekort. Deze ontwikkeling wordt vooral veroorzaakt door de vergrijzing: de uitstroom van oudere vrijwilligers zonder voldoende aanwas van nieuwe vrijwilligers.

Beleid

In 20% van de parochies is een beleidsplan voor kerkmuziek opgesteld of is men hiermee bezig. Hiervoor worden met name nota's van de Gregoriusvereniging en het bisdom gebruikt. De helft van de parochies met een (te ontwikkelen) beleidsplan heeft hiervoor een werkgroep in het leven geroepen.

Ontwikkelingen in de komende jaren

De prioriteit ligt de komende jaren in 60% van de parochies op het Gregoriaans en Klassiek-Latijn repertoire, vaak in combinatie met overige kerkmuziek (Wereldmuziek en instrumentaal). De overige parochies richten zich meer op het Nederlands repertoire. 60% van de parochies wil het repertoire aantrekkelijker maken voor jonge mensen, maar slechts een klein deel wil hiervoor niet-liturgische repertoires inschakelen. 40% van de parochies denkt dat kerkgangers het huidige repertoire zo veel mogelijk wil behouden, 20% denkt van niet.

Er zijn geen grote veranderingen te verwachten wat betreft de uitvoerders van de kerkmuziek. Alleen als er momenteel een cantor aanwezig is, wordt zijn rol de komende jaren in veel parochies groter.

Eenderde van de parochies verwacht een daling van het aantal betaalde krachten, 10% juist een stijging. In de overige parochies zal dit aantal gelijk

blijven. Bijna 90% van de parochies voorziet – soms grote – problemen bij de inzet van voldoende vrijwilligers voor de kerkmuziek.

Driekwart van de parochies gaat steeds meer samenwerken met andere parochies maar meestal heeft dit weinig consequenties voor de kerkmuziek.

De meeste parochies gaan niet meer of minder investeren (tijd of geld) in kerkmuziek, niet in de uitvoering (85%) en ook niet in beleid (75%). 10% van de parochies wil meer gaan investeren in de uitvoering, 20% in beleid.

Ondersteuning

30% van de parochies wordt momenteel ondersteund bij de uitvoering van de kerkmuziek. Wat betreft beleid is de ondersteuning minder gangbaar (9% van de parochies met beleid of beleidsontwikkeling).

Er is weinig behoefte aan meer ondersteuning, niet ten aanzien van de uitvoering (eenzesde van de parochies) en niet ten aanzien van beleid (8% van de parochies met beleid).

Conclusie

Kerkmuziek speelt momenteel een grote rol in vieringen en diensten van parochies. De uitvoeringen met kerkmuziek vinden frequent plaats. De uitvoeringen zijn ook divers van aard: er zijn uitvoeringen in verschillende typen diensten en vieringen, en ook daarbuiten; er wordt gebruik gemaakt van verschillend repertoires en van de inzet van een breed scala aan uitvoerders (organisten, allerlei koren, dirigenten, etc.). In iedere parochie houdt een groep betaalde en met name vrijwillige krachten zich intensief met de kerkmuziek bezig, dikwijls gezeten in liturgische werkgroepen.

Toch zijn er zorgelijke ontwikkelingen binnen de kerkmuzikale praktijk. Door de ontkerkelijking (en daarmee het dalend aantal kerkgangers) daalt het draagvlak voor betaalde krachten en een deel van de parochies verwacht dan ook dat dit aantal de komende jaren gaat afnemen. En met betrekking tot het aantal vrijwilligers rond kerkmuziek zijn de signalen vanuit de parochies nog zorgelijker: bijna de helft heeft nu al een tekort en bijna 90 % denkt over een paar jaar (nog grotere) problemen te hebben met de inzet van deze vrijwilligers. De vergrijzing neemt bij de vrijwilligers grote vormen aan en deze tendens komt terug in alle bisdommen en in zowel grote als kleine parochies.

Hoewel de noodklok nog niet overal wordt geluid, zien veel parochies in dat de kerkmuziek onder druk komt te staan. Een groot deel van de parochies wil het repertoire aantrekkelijker maken voor jonge mensen, zonder dat daarbij de nadruk komt te liggen op niet-liturgische vormen van kerkmuziek en daarmee dan voorbij zou worden gegaan aan de wensen van de huidige kerkgangers. Veel parochies denken bij het aantrekkelijker maken van kerkmuziek aan het Gregoriaans en Klassiek-Latijn repertoire aangevuld met bijvoorbeeld

Wereldmuziek en instrumentale muziek. Een groot deel van de parochies betreft ook al gastkoren en gelegheidsensembles bij de uitvoeringen.

Veel parochies lijken niet goed te weten hoe ze het tij kunnen keren en, hoewel ze dit momenteel nog niet beamen, kunnen hierbij best wat extra ondersteuning gebruiken. Lastig hierbij is dat de problemen vooral structureel van aard zijn: door ontkerkelijking komen er minder koorleden en kerkgangers. Aan de kwaliteit van de uitvoeringen schort het voorlopig niet maar dit kan door de verwachte ontwikkelingen aan de uitvoeringskant gaan veranderen. Mogelijk kunnen externe organisaties zoals Kunstfactor met een aantrekkelijk programma ervoor zorgen dat parochies open gaan staan voor begeleiding zodat samen kan worden gewerkt aan een bloeiende kerkmuzikale praktijk. Hierbij dient niet alleen gedacht te worden aan het voortbestaan van de uitvoeringen in de huidige vieringen en diensten maar ook aan initiatieven die kunnen zorgen voor nieuwe uitvoerders en kerkgangers. Kunstfactor kan wellicht stimuleren tot nieuwe missionaire vormen van kerkmuziek en proberen parochies hiervoor te enthousiasmeren. Aanvullende informatie uit missionaire gemeenschappen kan hier wellicht nader licht op werpen. Tevens kan Kunstfactor bijdragen aan bewustwording in bisdommen en parochies dat ontwikkeling van beleid noodzakelijk is om in een veranderde situatie de uitvoering van de kerkmuziek op het gewenste niveau te realiseren.

“Uitvoering en beleid kerkmuziek r.-k. parochies”, Kaski-rapport nr.558, augustus 2007. Te bestellen via: Kaski, Postbus 6656, 6503 GD Nijmegen, tel. 024-3653531 of via www.ru.nl/kaski/publicaties/2007/. Daar staat ook een bestelformulier en het rapport in pdf-file. (RH)

Ook de paus gebruikt de verkeerde microfoon

Veel kerken kampen met een slecht geluid, en dat is geen beste zaak voor wie gehoord wil worden. Vooral ouderen hebben grote moeite met de verstaanbaarheid van de pastores en cantores. De moderne techniek brengt uitkomst.

Gehoorapparaten

De Eindhovense geluidsexpert Henk Dul is dagelijks in de kerk te vinden. Ook in het weekeinde, als hij via een internetverbinding luistert naar bijeenkomsten in kerken die hij van beter geluid heeft voorzien. Henk Dul is namelijk eigenaar van het Eindhovense bedrijf Dialoog Church Sound, dat gespecialiseerd is in het ontwikkelen en installeren van speciale geluidsinstallaties voor kerken. Doorgaans gebeurt dat tegen betaling, maar als een geloofsgemeenschap door een acute situatie geen geld heeft, zoals het geval was bij de Mariakerk in

Enschede, dan levert zijn bedrijf de geluidsinstallatie voor niets.

“Vooral in katholieke kerken is de geluidskwaliteit doorgaans bedroevend”, aldus Dul. Veel ouderen zouden eigenlijk een gehoorapparaat moeten gebruiken, maar dat doen ze vaak niet. Van de naar schatting anderhalf miljoen slechthorenden in Nederland hebben er slechts 400.000 een gehoorapparaat.

Jongeren

Het zijn niet alleen ouderen die baat hebben bij een beter geluid. Jongeren ‘kicken’ op geluid, ook in de kerk. Dul: “Je hebt het vorig jaar gezien tijdens de Wereldjongerendagen in Duitsland. Een geweldig emotioneel spektakel, mede dankzij een perfect geluid. In protestantse kerken die meer op de lijn van de EO zitten, zie je de laatste tijd steeds meer grote basluidsprekers opduiken, en beamers voor flitsende audiovisuele presentaties”. Henk Dul heeft wel een idee waardoor in de meeste parochies zo weinig vooruitgang wordt geboekt op het gebied van geluidskwaliteit. “Dat komt doordat de mensen die hierover moeten beslissen over het algemeen te weinig kennis van zaken hebben. Wat doen die mensen? Ze stappen de eerste de beste grote muziekzaak binnen en laten zich voorlichten over allerlei spullen die bedoeld zijn om gebruikt te worden voor orkestjes, maar vanwege de specifieke omstandigheden absoluut niet geschikt zijn om toe te passen in een kerkgebouw. Vervolgens kopen ze een geluidssysteem dat wel voordelig in prijs is, maar niet echt bruikbaar”.

Breed scala

Begonnen bij Philips bouwde hij geluidsinstallaties in schouwburgen en bioscopen. Toen begon hij voor zichzelf met klanten als het Rijksmuseum, Paleis Het Loo, de RAI, het ministerie van Justitie en alle Huizen van Bewaring. Een breed scala, maar het werken aan een beter geluid in kerken bleef een uitdaging voor hem. In de jaren negentig kwam Henk Dul op de markt met door hem zelf ontwikkelde kerkluidsprekers en ook een speciale kerkversterker. Inmiddels zijn veel kerken voorzien van zijn Cantorsysteem, zoals de Oude Kerk in Amsterdam, de Onze Lieve Vrouw Onbevleekt Ontvangen in Den Haag en de Augustijnenkerk in Dordrecht. Stuk voor stuk monumentale gebouwen met een historische achtergrond, en toch voorzien van een geluid dat helemaal eigentijds is.

Verwijderen

Het eerste wat Henk Dul doet als hij een overjarige geluidsinstallatie aanpakt, is het verwijderen van de luidsprekers. “Doorgaans hangen er veel te veel. De kerk in Helvoirt had, voordat we de zaak onder handen namen, maar liefst 22 luidsprekers. Daardoor word je als kerkganger psychologisch helemaal op het verkeerde been gezet. Een gulden regel is: als we onze emoties willen doen gelden, dan moet wat we zien en wat we horen in evenwicht zijn. Pas dan worden in onze hersenen de zenuwen aangesproken die voor emoties zorgen.

Daartoe heb ik het 'richtingluisteren' ontwikkeld. Met hulp van speciale apparatuur hoor je in de kerk het geluid op de plek waar je het ziet. De woorden van de pastoor komen duidelijk uit zijn mond en niet uit een zuiltje dat aan een pilaar hangt. Om dit te bereiken, moest ik indertijd zelf apparatuur gaan ontwikkelen die geschikt is om in een galmrijke omgeving als een kerk te gebruiken. Het gesproken woord mag natuurlijk niet verdrinken in de galm. We bereiken een perfect geluid met slechts twee luidsprekerzuilen voor in de kerk". Hoe dat precies in zijn werk gaat is een moeilijk technisch verhaal. Het komt er op neer dat het geluid in de luidsprekers wordt samengeperst in een heel smalle bundel waardoor het heel ver reikt. Daardoor is ook achter in de kerk het geluid goed. Ook heel belangrijk is de microfoon. Vaak wordt het verkeerde type gebruikt, zelfs op het Sint-Pietersplein in Rome. De woorden van de paus zij alleen maar goed verstaanbaar als hij recht in de microfoon spreekt. Zodra hij opzij kijkt, is het geluid niet goed meer".

Ruud Hoogenboom

(n.a.v. interview door Sjoerd Punter in: Katholiek Nieuwsblad, 17-8-'07)

Code Music verlegt grenzen

Met project Bronkoor Suriname en Symposium

Symposium

Code Music organiseert op zondag 20 april 2008 een symposium over de toekomst van jongeren en kerkmuziek met als thema: kansen, bedreigingen en uitdagingen.

Locatie wordt nog nader bekendgemaakt.

Bisdom Paramaribo

Er zijn nauwelijks jeugdcores in de parochies van Suriname. Het Bisdom Paramaribo wil hier wat aan doen en heeft Code Music in 2006 gevraagd hiermee te helpen.

Het Bisdom Paramaribo ziet jeugdcores en jeugdbands in de liturgie als belangrijk middel om de jeugd actief te krijgen in de parochies. Daar waar inmiddels een jeugdkoor is gestart neemt de kerkgang onder jongeren toe.

De oorzaak voor het gebrek aan jeugdcores is het gemis van muzikale scholing gedurende de afgelopen 25 jaar in Suriname, het gebrek aan instrumenten en het ontbreken van financiële middelen. Met het project Bronkoor Suriname wil Code Music een inhaalslag maken.

Instrumenten

Code Music zamelt instrumenten in en verzendt die naar Suriname. Op 10 augustus van dit jaar is de eerste lading met instrumenten in Paramaribo gearriveerd. De instrumenten zijn uitgepakt en tijdelijk opgeslagen bij Bisdom Paramaribo dat de instrumenten zal verspreiden onder de parochies. Het zijn drie orgels, waaronder een Eminent, een vleugel, een digitale piano + versterker, een drumstel, vier keyboards, zeven gitaren, drie gitaarversterkers, een congaset, een tenorsaxofoon, diverse percussie instrumenten waaronder een djembé, 18 blokfluiten en twee dwarsfluiten. Een aantal instrumenten zijn in reparatie waaronder een trompet, twee klarinetten en een hobo. Daarnaast is een tweede zending instrumenten in voorbereiding.

Camp Suriname

18 jongeren en begeleiders uit Nederland zijn van 11 tot 26 augustus in Suriname geweest. Zij hebben lessen AMV, piano, zang, keyboard, blokfluit, dwarsfluit, saxofoon, hobo en drumles gegeven aan 60 jongeren uit Paramaribo en de binnenlanden van Suriname.

Na afloop hebben alle Surinaamse en Nederlandse deelnemers een koor gevormd en gezongen tijdens een plechtige priesterwijding op 24 augustus in Paramaribo. Dit was een groot succes. Daarmee is ook het Bronkoor Suriname officieel van start gegaan. Dit bronkoor zal het komende jaar diverse keren bijeenkomen voor muzikale scholing en training. De deelnemers komen uit heel Suriname en gebruiken hun kennis in hun eigen parochie.

Adoptiefase

Het komende jaar worden fondsen geworven om de training van de jongeren door te zetten. Hiervoor is een adoptieplan opgezet waarbij koren/parochies in Nederland een jaar lang een startend jeugdkoor in Suriname adopteert. Hiertoe kan een adoptiepakket worden aangevraagd bij Code Music. Over een jaar hopen we zo in twaalf parochies in Suriname een jeugdkoor te hebben gestart.

Hiervoor worden ook nog steeds instrumenten ingezameld: drumstellen, saxofoons, gitaren, basgitaren, keyboards of piano's, kleine percussie zoals Bongo, Cabasa, Claves en Maracas, dwarsfluiten, klarinet, hobo, viool.

Donaties zijn óók van harte welkom natuurlijk. Daarmee kunnen we workshops organiseren en instrumenten repareren of aanschaffen.

Bel Code Music: 0345-518731 of stuur een e-mail naar: info@code-music.nl.

Op de hoogte blijven?

U kunt u aanmelden voor een nieuwsbrief op www.code-music.nl.

Hier leest u meer informatie rondom 'Bronkoor Suriname'.

Berichten

Paus prijst sacrale muziek

"Sacrale muziek is een schat van onschatbare waarde". Dat zei paus Benedictus XVI tijdens een bezoek aan het Pauselijk Instituut voor Sacrale Muziek . "De Bijbelse traditie en de kerkvaders benadrukten telkens weer opnieuw hoe efficiënt liederen en kerkmuziek zijn, om de harten van mensen te raken en hen tot God te verheffen". De paus omschreef de sacrale muziek als echte kunst, heilig en universeel. De paus preeste de rijke schat uit het verleden, maar onderstreepte dat ook nieuwe, waardevolle werken een plaats moeten krijgen. (RH; RKnieuws.net, 14-10-'07)

Presentatie 1e Orgel-CD te Wervershoof

Op zondag 2 september vond de CD presentatie van het historische Van Dinter/Gradussen-orgel plaats in de R.K.Werenfriduskerk te Wervershoof. De CD werd gepresenteerd aan dr.Hans van Nieuwkoop, die de drie organisten op deze CD onder zijn muzikale hoede heeft gehad: Jan van der Leek, Harry Hoogenberg en Pieter Rynja. Verder is trombonist Rolf Hoogenberg op deze bijzondere productie te beluisteren in o.a. een recente compositie van Pieter Rynja. Op deze CD komt het orgel in al zijn glorie tot zijn recht in werken uit de Franse barok, Franse- en Duitse romantiek, 20e en 21e eeuw, aangevuld met twee werken voor trombone en orgel. De presentatie ging vergezeld van de uitvoering van een aantal werken die op de CD zijn opgenomen.

De CD is te voor € 15.- te bestellen bij: Jan van der Leek - 0228 318858, Pieter Rynja 072 5126028, Harry Hoogenberg 0299 642370 en Adrie Molenaar - 0228 562064.

Orgelfestival Limburg 2008

Het Orgelfestival Limburg 2008 vindt plaats van vrijdag 18 juli tot en met zondag 17 augustus. (RH; St.Sol, nieuwsbrief okt.'07)

Orgelconcert Paul Houdijk

Op zondagmiddag 25 november a.s. geeft Paul Houdijk, organist van het Maarschalkerweerd-orgel in de kathedraal van St. Catharina, een concert op het Maarschalkerweerd/Verschueren-orgel in de St. Willibrordkerk aan de Minrebroederstraat in het oude centrum van Utrecht.

Er is momenteel een geweldige herleving gaande van de belangstelling voor kunst uit de latere negentiende eeuw. De prachtig gerestaureerde neo-gothische St. Willibrordkerk en het al even indrukwekkende gerestaureerde orgel getuigen hiervan wel op zeer bijzondere wijze. Het programma dat Paul Houdijk speelt, past geheel in dit kader. Hij speelt orgelwerken uit de negentiende eeuw van o.a. Lemmens, Franck en Widor. Hij verdiept zich in de grondhouding en esthetiek van de Romantiek, en toont aan dat het orgel een

zeer tot de verbeelding sprekend muziekinstrument is, waarmee veel meer mogelijk is dan alleen het begeleiden van psalmen en gezangen. Sterker nog: vooral in katholieke kerken was het begeleiden van samenzang zelfs niet eens de voornaamste functie van het orgel! Het orgel was er voor het begeleiden van het gregoriaans en het koor, en vooral voor het creëren van een sfeer van spiritualiteit, mystiek en transcendentie.

Het concert begint om 14.00 u.. De toegang is gratis.

Jean Langlais-website

Ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van Jean Langlais (1907-1991) is er een nieuwe website online met vermelding van opnames en publicaties van deze Franse componist: www.jeanlanglais.com. (RH; De Orgelkrant, sept.'07)

Jaarvergadering KNOV Limburg 2008 in Stein

De jaarvergadering KNOV-Limburg(en) op zaterdag 19 januari 2008 is in Brouwerij De Fontein te Stein, Ondergenhousweg 15, met bezoek aan het nieuwe Van Vulpen-orgel in de St. Martinuskerk, eveneens te Stein (oud Stein). Op 25 maart 2007 nam de Martinusparochie van Stein haar nieuwe orgel in gebruik.

Het vervangt het instrument dat de Gebr. Vermeulen uit Weert in 1939 voor de Martinuskerk bouwden. Dat instrument telde 20 stemmen verdeeld over twee klavieren en een vrij pedaal.

Het nieuwe orgel werd in 2004 gebouwd door de Gebr. Van Vulpen uit Utrecht en kent een wisselsleepsysteem voor de registers Octaaf 4, Fluit 4 en Quintfluit 3. Daarmee zijn deze registers op beide manualen te gebruiken.

Het Hoofdwerk, 54 tonen, telt 12 registers. Het Nevenwerk, 54 tonen, telt 6 registers. Het Pedaal, 27 tonen, telt 2 registers. De stemmen van het Pedaal zijn transmissieregisters van het Hoofdwerk.

Koppels: Hoofdwerk-Nevenwerk, Pedaal-Hoofdwerk, Pedaal-Nevenwerk.

Toonhoogte: a' = 440 Hz, stemming: volgens Chaumont (1/8 komma).

Winddruk: 60 mm. Wk. De tremulant is opliggend uitgevoerd en werkt op het hele orgel.

(RH; St. Sol, nieuwsbrief okt.'07)

Veertig jaar Vereniging voor Latijnse Liturgie

Dit jaar is het veertig jaar geleden dat de Vereniging voor Latijnse Liturgie werd opgericht. Van meet af aan werd er bewust geijverd voor "het levend houden van het Latijn en van de Latijnse kerkmuziek, met name van het Gregoriaans, in de liturgie van de Rooms-Katholieke Kerk". Dus niet als tegenbeweging tegen de 'nieuwe Mis', maar alles overeenkomstig de relevante conciliedocumenten en de uitwerking daarvan, dus midden-in-de-kerk-staand! Met het verschijnen van het Motu Proprio 'Summorum Pontificum' is overigens het onderscheid 'oude' en 'nieuwe' mis verdwenen en dus "de cirkel rond",

aldus voorzitter J.L.W. Zuidwijk in het Bulletin nr.95, welke geheel in het teken staat van dit jubileum. In hetzelfde nummer plaatst drs J. Vijgen genoemd Motu Proprio in historisch perspectief en dan blijkt er weinig nieuws onder de zon! Bij deze van harte gefeliciteerd! (RH)

ISO viert 50-jarig bestaan

Op 3 september 1957 werd de International Society of Organbuilders (ISO) opgericht in Amsterdam o.l.v. Gerard de Graaf, Dirk Flentrop en Jacques Stinkens. De vereniging telt nu, vijftig jaar later, driehonderd orgelbouwateliers uit dertig landen. Van 7 t/m 9 september was er in Amsterdam een congres rond "How to win friends for the pipe organ?" met zeventien sprekers. Het symposium werd afgesloten met het bezoek aan orgels en een orgelconcert door Jos van der Kooy in de Westerkerk (RH; De Orgelkrant, sept.'07).

KNOV-archief bij Nationaal Archief

Het KNOV-archief heeft zijn plaats gevonden in het Nationaal Archief te Den Haag en komt, met een aantal beperkingen, beschikbaar voor onderzoek. Het districtsarchief van Groningen is ondergebracht bij de Groninger Archieven. De secretaris van het KNOV wil nu de andere districtssecretarissen ondersteunen bij het onderbrengen van hun archieven in de provinciehoofdsteden. (RH; De Orgelkrant, sept.'07)

Inhoud KNOV-bladen op internet

Door enige schenkingen beschikt de KNOV over alle jaargangen van 'Het Orgel' vanaf 1940. Geert Jan Pottjewijd heeft deze geïndexeerd en de gegevens op de website gezet. Dat is belangrijk voor (toekomstig) onderzoek. Men heeft nu snel toegang tot eerdere publicaties over bepaalde onderwerpen. Voor meer info: www.knov.org en www.hetorgel.nl. (RH; De Orgelkrant, sept.'07)

Orgel- en kerkenfoto's

Sinds kort heeft orgelfanaat Marcel Pelt een grote hoeveelheid foto's op een eigen "fotopagina" gezet, verdeeld in albums. Deze zijn per provincie ingedeeld, hoewel op alfabetische plaatsnaam beter was geweest (wordt aan gewerkt). Het adres luidt: <http://kerken.mijnalbums.nl>. Inloggen is niet nodig, omdat alle albums openbaar zijn. Veel foto's uit Noord-Holland, Friesland en wat Drenthe, Groningen en Utrecht. Aan de rechterzijde is een mogelijkheid om de foto's van dat album als thumbnail te bekijken. Eén muisklik is voldoende. (RH)

Orgelpijpen en robotfreaks

In Amsterdam-Noord stond het half september vol met robotkunst, spektakeltheater, vuurshows, industriële installaties en muziek. Op de NDSM-

werf vond de tiende editie plaats van Robodock, een cultureel festival waarin kunst en technologie samenkomen. Uit alle delen van de wereld kwamen robotfreaks hun opwachting maken. De Nederlandse componist Merlijn Twaalfhoven opende het festival met een compositie voor de Large Hot Pipe Organ, een muziekinstrument met vijftien meter lange orgelpijpen en een grote hoeveelheid vuur. (RH; NHD, 19-9-'07)

Europese Orgel-expert opleiding

Op 12 juni werd in de kathedraal van Brussel het nieuwe Europese studieprogramma OrganExpert in het leven geroepen. Het beoogt een veelomvattende en solide opleiding te zijn voor orgeldeskundigen. De driejarige opleiding start deze winter en maakt uitwisseling van studenten mogelijk. Het wordt gefinancierd vanuit het Socrates-Erasmusprogramma van de Europese Gemeenschap en leidt op tot 'Master of Arts' met de mogelijkheid om vervolgens promotieonderzoek te verrichten. (RH; De Orgelkrant, sept.'07)

Symposium over kerkmuziek in Roermond

Op zaterdag 20 oktober werd in de bisdomgebouwen in Roermond het symposium 'Hemelse Ruimte' gehouden. Aanleiding was het feit dat diaken Gerard Sars eind vorig jaar in Mainz aan de Johannes Gutenberg Universität gepromoveerd is tot doctor in de muziekwetenschappen.

Het proefschrift van Sars, dat handelt over organist Albert de Klerk (1917-1998) en diens orgel improvisaties, werd in boekvorm gepresenteerd. Een belangrijke conclusie die Sars daarin trekt, is het gegeven dat vrije improvisatie zou kunnen bijdragen aan een hernieuwde belangstelling voor eigentijdse (kerk)muziek.

Ook kwamen tijdens het symposium de mogelijkheden voor verdere kerkmuzikale ontwikkelingen na het Tweede Vaticaans Concilie aan de orde. Zo sprak bisschop Drs. Antoon Hurkmans van Den Bosch, bisschop-referent voor de beleidssector liturgie van de Nederlandse Bisschoppenconferentie en voorzitter van de nationale Raad voor Liturgie, over de normen voor de kerkmuziek. Daarnaast werden korte inleidingen gehouden door gerenommeerde sprekers als Prof. Dr. Reinhard Wiesend uit Mainz, Mgr. Dr. Alfons Kurris uit Maastricht (over de improvisatie in het vroegste Gregoriaans), Prof. Dr. Martin Hoondert bijzonder hoogleraar aan de universiteit van Tilburg (over de muziek van Taizé), Prof. Dr. Daniela Philippi uit Mainz (over het moderne - avant-garde - orgel), Prof. Dr. Anton Vernooy uit Utrecht (over het devotielied), Prof. Dr. Paul Sars uit Nijmegen (over de gedachte bij de rede) en Bert Stolwijk uit Haarlem (over de stand van zaken van het Nederlandse kerklied in de jongste tijd).

In de middag werden tevens twee concerten verzorgd. In de Munsterkerk met geïmproviseerde kerk- en liturgische muziek (vocals, orgel, bas, trompet en slagwerk) en aansluitend in de kathedraal een orgelconcert door Gonny van der Maten uit Wageningen. (Nieuwsbrief KDOV)

Sweelinckprijs voor Leo van Doeselaar

De J.P. Sweelinckprijs 2007 is toegekend aan Leo van Doeselaar. Hij ontvangt de prijs vanwege zijn grote verdiensten voor de orgelcultuur. Hij is niet alleen bespeler van het Van Hagerbeer-orgel in de Pieterskerk te Leiden en het Maarschalkerweerd-orgel van het Concertgebouw te Amsterdam, maar ook professor aan de Universität der Künste in Berlijn. De prijs is op 13 oktober tijdens het Sweelinckfestival in Amsterdam uitgereikt. (RH; De Orgelvriend, sept.'07)

Opmaat nieuwe stijl

Het blad 'Opmaat' van de Ned. St. Gregoriusvereniging bisdom 's-Hertogenbosch is verschenen in een nieuwe opmaak. Het formaat van een brochure is veranderd in een folder op glimmend papier. Het leest prettig en oogt goed, maar bevat m.i. beduidend minder informatie. Met name de achtergrond-artikelen worden door mij node gemist (RH; Opmaat, sept.'07)

NSGV Haarlem nieuwe stijl

Ook het blad 'Nieuws van de Gregoriusvereniging NSGV Haarlem' is verschenen in een nieuwe huisstijl. Losse (hele en zwarte) noten zonder stok vliegen als ballonnen in de lucht. Maar het gaat natuurlijk om de inhoud, die vooral verwijst naar cursussen e.d. Immers het diocesane blad 'Doorgeven' heeft de meer inhoudelijke artikelen op het gebied van liturgie en kerkmuziek. Voor meer info: www.nsgvhaarlem.nl of nsgv@bisdomhaarlem.nl (RH; Nieuws, aug.'07)

Site NSGV-Utrecht

De NSGV-Utrecht heeft een nieuwe site ontwikkeld, die informatie biedt voor kerkmusici en alle betrokkenen bij de katholieke liturgie. De site omvat o.m. cursussen, vacatures en ondersteuning aan kerkkoren: www.nsgv-aartsbisdom.nl. (RH, KN 20-7-'07)

Els Dijkerman nieuwe beleidsmedewerker prot. Kerkmuziek

Per 1 september is Els Dijkerman uit Lochem bij Kunstfactor in dienst als beleidsmedewerker protestantse kerkmuziek. Zij studeerde orgel, kerkmuziek en koordirectie aan het Conservatorium van Arnhem. Daarnaast nam ze deel aan de Kurt Thomas Cursus en de specialisatiecursus Gregoriaans van het Kunstfactor Muziek Momenteel studeert ze Muziekwetenschap aan de Universiteit Utrecht. Dijkerman is artistiek leider van de landelijke zangstudie-weekenden voor jeugd en jongeren van het Centrum voor de Kerkzang (CvdK). Ook is zij dirigent van het kamerkoor Arte Vocale in Hengelo en muziekjournalist voor Timbres, het blad van het Orgelpark in Amsterdam. (RH; Mededelingen CvdK, najaar '07)

Ontwerpcanon Klassieke Muziek

De NPS vindt het maar niks dat er geen klassieke muziek in de canon van de vaderlandse geschiedenis staat. Daarom ontwierp de zender zelf maar een soort muziekcanon. Een commissie van vertegenwoordigers uit het Nederlandse muziekleven benoemde vijftig onderwerpen, die bepalend zijn geweest voor de diversiteit en kwaliteit in vijfhonderd jaar Nederlandse klassieke muziek. De canon is geen definitieve selectie, maar is een manier om door vijftig verschillende vensters onze rijke muziekgeschiedenis te beschouwen, aldus initiatiefnemer Frans van Gorp. Het NPS-programma Viertakt op Radio 4 zond de programma's van 3 september t/m 12 november in de middag uit. Langs kwamen o.a. J.P. Sweelinck, Familie Andriessen, Hemony, Koorcultuur (2 okt.), Constantijn Huygens, orgelcultuur (18 okt.) en zangcultuur. Voor meer info: www.nps.nl/canon (RH; NHD, 31-8-'07)

Internationaal congres kerkmuziek: meer aandacht voor kunst op hoog niveau
De internationale werkgroep Universa Laus heeft in zijn jaarlijks congres (2007: Slowakije) geconstateerd dat de verschillen tussen de kerkmuzikale repertoires van oost en west mede te maken hebben met de wijze waarop de muziek functioneert.

Concreet werd een groot verschil geconstateerd tussen de 'statische muziek' van de spirituele aanbidding en de 'dynamische muziek' van een processie, op hetzelfde moment in een viering. Aandacht was er voor recente ontwikkelingen in de kerkmuziek, mede naar aanleiding van de herinvoering van de Tridentijnse Mis; meer aandacht voor de schoonheid van muziek en liturgie en een pleidooi voor de 'kunst van het vieren'.

De bijdrage van het Kamoroor van het conservatorium Bratislava (concert) was daar een indrukwekkend voorbeeld van. Er waren veel jonge mensen onder de tachtig deelnemers, vooral uit de Oost-Europese landen. Volgend jaar congresseert Universa Laus in Drongen (België). (Unisono, 19 sept.'07)

Michel Lemmens nieuwe erfgoedconsulent Vlaanderen

Per 1 september jl. is Michel Lemmens aangesteld als orgelerfgoedconsulent bij het Agentschap Ruimtelijke Ordening & Onroerend Erfgoed Vlaanderen (voorheen Monumenten en Landschappen) ter opvolging van Antoon Fauconnier. Michel Lemmens studeerde musicologie aan de KU Leuven en was voorheen orgeldeskundige. Zijn thesis over "De Familie Graindorge - een studie over een eeuw Luikse orgelbouw (1771-1865)" werd in 1985 uitgegeven in de reeks Verhandelingen van de Koninklijk Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België.

Restauraties als o.m. het Robustelly-orgel te Langdorp, de restauratie/reconstructie van het Le Picardorgel in de basiliek te Tongeren en het Binvignat & Houdtappel-orgel uit 1793 van de kathedraal te Hasselt werden door hem begeleid. In 2005 publiceerde hij een nieuwe orgelgids voor Hasselt. Michel Lemmens schreef ook een aantal bijdragen voor het tijdschrift Orgelkunst. (RH; www.orgelkunst.be ; St.Sol nieuwsbrief okt.'07)

Koornamen

Veel kerkkoren zijn genoemd naar de patroonheilige van hun kerk of de patrones van de kerkmuziek St. Caecilia. Wil men een andere naam, bijvoorbeeld omdat met ook weleens ergens anders 'optreedt', dan is het volgende van belang: wat wilt u tot uiting laten komen, waarmee onderscheiden we ons, de naam moet snel te onthouden zijn (dus 'grappige' namen vervelen al snel), de spelling moet logisch zijn. Leg namen eerst eens voor aan buitenstaanders. Bestaat de naam al? (Kijk eens op korensites als www.zing.nl of www.vocalweb.nl). De meest voorkomende zijn overigens: Cantate (Deo of Domino) 60x, Jubilate (Deo) 55x, Cantemus (Domino) 32x, Soli Deo Gloria 27x en Cantabile 20x. Iets origineler mag ook wel! (RH; Zing, sept./okt.'07)

Musicopy op de vingers getikt

Minister E. Hirsch Ballin van Justitie heeft de stichting Musicopy op de vingers getikt. De organisatie mag niet langer de indruk wekken dat ze koren kan controleren op het gebruik van illegale kopieën. De Gregoriusvereniging adviseert koren te werken met gekochte bladmuziek of met legale kopieën. Dan heeft men geen problemen met de (bevoegde) inspectie. (RH; Opmaat, sept.'07)

Opwekkingsliederen

"Mijn grootste bezwaar tegen deze aanwas van [Opwekkings]liederen is, dat ons de kans ontnomen wordt dat liederen wortelen in onze ziel. Een lied moet niet een lied blijven, maar een gebed worden", aldus publiciste Gerry Velema in 'Reveil'. Voor mijn gevoel geldt dat ook voor de veelheid aan jongerenkoorrepertoire; een soort 'Gezangen voor Liturgie' op dat gebied zou toch een uitkomst zijn! (RH; EO-Visie, 9-15 juni '07)

EO wil door met 'Korenslag'

Anderhalf miljoen mensen keken op 14 juli naar de finale van het tv-programma 'Korenslag'. Het Utrechtse studentenkoor Dekoor won van popkoor Reflex en kreeg een beker uit handen van minister Plaskerk, een platencontract van Universal en een optreden in Parijs. Een succes, dus er lijkt een vervolg te moeten komen. Er zijn natuurlijk ook keerzijden: Er wordt voorbij gegaan aan de artistieke van koormuziek, slecht geluid, er wordt niets verteld over de muziek, tekst of componist; geen visualisatie van de muziek etc. "Klassieke koren hebben er niets te zoeken", aldus André Meijster van de KCZB. Kerkkoren m.i. ook niet. "Koormuziek, televisie en wedstrijd, dat bijt elkaar", aldus docent koordirectie Jos Vermunt. De Vlaamse Koorbeweging heeft de competitie 'Koor van het Jaar' en Canvas zendt de finale uit. De 'Choir of the Year' in Engeland is ook een goed voorbeeld hoe het beter kan. Professionele koren als het Nationaal Kamerkoor of ons Nationaal Kinderkoor doen niet mee.

Het internationaal Koorfestival in Arnhem biedt méér. Maar ach ... toch leuk dat koormuziek hiermee in de picture komt. Een groot contingent aan vrijwilligers komt toch een positief in beeld! (RH; Zing, sept/okt.'07)

Langst zingende kerkkoorlid overleden

In het vorige KDOV-blad meldde ik, dat Jan Wever na 80 jaar koorlid te zijn geweest onlangs hiermee was gestopt. Helaas is hij op 3 september 2007 overleden. Moge hij nu meezingen in het hemelse koor. (RH)

Studiedag voor kinderkoördirigenten in bisdom Den Bosch en Bisdom Breda.

Op zaterdag 23 februari 2008 zal in Tilburg een studiedag plaatsvinden (als vervolg op de studiedag in september) voor kinderkoördirigenten en begeleiders. Deze dag wordt georganiseerd door de nsgv van Breda en Den Bosch.

Meester Beumer overleden

Op 9 oktober is Meester Evert Beumer overleden. Vele tientallen jaren was hij dirigent van het Jongenskoor van Volendam, dat o.a. gezongen heeft voor de paus in Rome. Zijn onvermoeibare werk om jongens (en later ook meisjes) middels zang bij de kerk te betrekken bracht louter respect op. Verschillende kerkelijke en wereldlijke onderscheidingen zijn hem ten deel gevallen. Hij lag opgebaard in zijn Koorhuis en werd op 13 oktober vanuit Volendam (H. Vincentius a Paulo) begraven in De Rijp. Hij was 74 jaar. Moge hij rusten in vrede. (RH)

1200 lege kerken

In Nederland staan momenteel 1200 van de 4500 kerkgebouwen leeg. Dat blijkt uit een publicatie van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Het SCP brengt de leegstand in verband met de snelle ontkerstening. In 2005 noemde zich ongeveer 45 procent van de Nederlanders lid van een christelijke Kerk. In 1970 was dat nog 75 procent. Het aantal moslims verdubbelde sinds 1990 tot een miljoen. (RH; KN 21-9-'07)

Stembanden in actie

Op de stembandenpagina van 'Yo! Opera Festival' vind je informatie over alles wat je altijd wilde weten over stembanden: grootte, baard in de keel, de verschillen tussen bassen en sopranen en de poliep van Frans Bauer. Bekijk ook eens de fascinerende filmpjes van stembanden in actie op www.hoegrootzijndievanjou.nl (RH; Zing, sept./okt.'07)

Nederlandse Liederbank op internet

Sinds kort on line: de Nederlandse liederenban (www.liederenbank.nl), een

database met meer dan 125.000 beschrijvingen van liederen vanaf de middeleeuwen tot nu. Van liefdesliederen en psalmen tot sinterklaasliedjes. Omschrijvingen, maar ook variaties worden genoemd en daarbij gegevens over liedboeken waarin je de tekst en de melodie kunt vinden. Van sommige liedjes zijn oude veldopnames te horen die Ate Doornbosch en Will Scheepers maakten tussen 1950 en 1984 maakten voor het radioprogramma 'Onder de Groene Linde'. Volgend jaar komt er een cd uit met een selectie uit de 7000 opnames van hen. De Nederlandse Liederbank is een initiatief van het Meertens Instituut. (RH; Zing, sept./okt.'07)

'Mag ik pompen?!' Orgelles van Utopa

In 2001 ontwikkelde Loek Dijkman, drijvende kracht achter Stichting Utopa, een plan om 50 000 kinderen in aanraking te brengen met orgelbouw en orgelmuziek. Stichting Utopa wil een bijdrage leveren aan het evenwicht in de maatschappij, door bepaalde aspecten ervan te ondersteunen; één zo'n aspect is volgens de stichting de orgelcultuur. Dijkman overlegde met name met organist Johan Luijmes over de uitwerking van zijn plan.

Het resultaat is een les die aan basisscholen wordt aangeboden. Speciaal voor deze les is door Orgelmakerij Reil een orgeltje gebouwd met een Fluit 4, een Octaaf 2, een Nachtegaal, twee trompetpijpen en een subbaspijp. De werking van de windvoorziening, de windlade en de traktuur is zichtbaar. Het instrument kan in een bijbehorende aanhanger gemakkelijk van school tot school getransporteerd worden.

Bij wijze van proef gaven Johan Luijmes en Els van der Meij in het voorjaar van 2003 een reeks lessen op scholen in Arnhem. De proef is geslaagd verklaard (er zijn 1500 kinderen bereikt, de scholen zijn zeer enthousiast), zodat het Utopa-orgel nu aan zijn tocht door Nederland kan beginnen: per regio zal een plaatselijke organist gedurende enige tijd met het instrument de scholen langs gaan. (St. Sol, nieuwsbrief okt.'07; samenvatting uit Het Orgel 99 (2003), nr.5, p.24-27)

Compleet orgel gestolen

Dieven hebben vorige maand in het Schotse Uddingston een compleet orgel ter waarde van 60.000 pond, zo'n 86.000 euro, uit een kerk gestolen. Dat meldt het Nederlands Dagblad onder aanhaling van de Britse omroep BBC.

De regionale politie vermoedt dat de inbraak door twee mannen op klaarlichte dag is gepleegd. Het orgel stond in de episcopale St. Andreuskerk. De daders parkeerden hun auto bij de kerk om het orgel in te laden. De recherche zoekt getuigen.

„Dit is een hoogst ongewone diefstal”, verklaarde rechercheur David Boyd. „Het orgel zelf komt alleen in een echte kerk van pas.” Volgens hem moeten er getuigen zijn van de diefstal, omdat het verplaatsen van grote orgel veel tijd heeft gekost en lawaai zal hebben opgeleverd. De diefstal had precies een

week geleden plaats, maar sindsdien is er nog geen spoor van de daders gevonden. Diefstal in Britse kerken neemt de laatste jaren toe, maar meestal munten inbrekers het op kunst- en koperen voorwerpen. De orgeldiefstal geldt als uniek. (RKNieuwsnet, 2-10-'07)

Simonis organist op kerst-cd

Kardinaal Simonis maakt binnenkort zijn muzikale debuut op cd. Voor een kerstalbum van gospelzanger Kees Kraayenoord speelde de kardinaal op het orgel in zijn privékapel zijn favoriete kerstlied. Dat meldt Kraayenoord op zijn website. De cd komt dit najaar op de markt. Simonis werkte nooit eerder als organist mee aan een cd. Kraayenoord en zijn band hebben er naar eigen zeggen voor gekozen "niets mooier te maken dan het was, met alle mogelijkheden die computers en programma's ons geven". Het nummer komt op de cd zoals de kardinaal het op 6 augustus speelde in zijn privékapel.

Op de cd leest Simonis ook een gedeelte van het kerstverhaal uit Lucas voor. Gesproken tekst van Simonis werd al eerder op cd uitgebracht. Op de onlangs uitgebrachte cd Give, Give, Give houdt hij een korte overweging over Maria en spreekt hij een gebed uit. In 2000 verscheen een cd over de Nederlandse dag in Rome bij gelegenheid van het Jubeljaar met gesproken tekst van Simonis.

Op zijn website vertelt de protestantse gospelzanger Kraayenoord over de ontmoeting met Simonis op de opnamedag. "De kardinaal kwam de kapel binnen, schudde ons vriendelijk de hand en vroeg ons direct samen met hem het Onze Vader te bidden. Het gaf ons een bijzonder gevoel, zo met zes man van allerlei kerkelijke achtergronden in een kleine rooms-katholieke kapel het Onze Vader te bidden." Door de samenwerking met de kardinaal willen Kraayenoord en zijn band naar eigen zeggen "samen over onze kerkmuren heen kijken en ons samen inzetten voor de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus". (www.katholiekederland.nl, 10-9-'07)

Zestien kerken op lijst nieuwe rijksmonumenten

Op de 15 oktober verschenen lijst van 100 nieuwe rijksmonumenten staan 16 kerkelijke gebouwen. Allen stammen uit de jaren vijftig van de vorige eeuw. Het betreft vooral rooms-katholieke parochiekerken. Verder een vijftal gebedshuizen van protestantse gemeenten en twee rk-kloosters (Cadier en Keer, Eindhoven). Slechts één kerkgebouw op de lijst werd aan de eredienst onttrokken.

De Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) is de opsteller van de lijst van 100 nieuwe rijksmonumenten, die alle gebouwd werden in de wederopbouwperiode na de Tweede Wereldoorlog. De RACM heeft de 100 gebouwen ondergebracht in 10 categorieën, zoals Onderdak, Verzorgingsstaat, Productie, Vorming en Herdenking. De kerkgebouwen worden gerangschikt onder de noemer Verzuiling. Kerken werden in de periode 1945-1958 namelijk met voorrang gebouwd om het culturele en sociale leven in het streng verzuilde Nederland weer op gang te brengen. (RH;

www.katholiek nederland.nl, 15-10-'07)

Dat biedt wellicht ook weer mogelijkheden voor de orgels in deze kerken/kapellen!

De R.K. kerken zijn:

- Amsterdam, H. Jozefkerk, G.H.M. Holt, K.P. Tholens, 1953 (rk, aan eredienst onttrokken, nu een klimhal)
- Breda, OLV van Altijddurende Bijstand, M.J. Granpré Molière, 1952 (rk, dienstdoend)
- Cadier en Keer, Missiehuis, A. Swinkels, 1955 (rk-klooster van paters Sociëteit van de Afrikaanse Missiën)
- Den Haag, Emmauskerk, F.P.J. Peutz, W. Wouters, E. Laudy, 1958 (rk, dienstdoend, zie foto)
- Eindhoven, Clarissenklooster Rapelenburg, C.H. de Bever, 1953 (rk-klooster van de Arme Clarissen)
- Heerlen, St. Josephkerk, J.J. Fanchamps, 1957 (rk, dienstdoend)
- Heerlen, H. Annakerk, F.P.J. Peutz, 1953 (rk, dienstdoend)
- Luyksgestel, H. Martinus, E. Nijsten, J. Koldewey, 1958 (rk, dienstdoend)
- Oeffelt, Zoete Naam Jezus, N. van der Laan, 1954 (rk, dienstdoend)
- Overloon, H.H. Theobaldus en Antonius, J. Strik, 1956 (rk, dienstdoend)
- Philippine, H. Maria ten Hemelopneming, P.A.M Siebers, W. van Dael, 1954 (rk, dienstdoend)

Nieuw modelreglement voor r.-k. kerkkoren

Ter wille van een goede organisatie kan het voor een kerkkoor van belang zijn om te beschikken over een heldere omschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van het koor als geheel, van het koorbestuur en van de aangestelde dirigent en organist. Veel koren beschikken daarom over een huishoudelijk reglement, maar het kan zijn dat de ontwikkelingen binnen het koor en binnen de parochie het noodzakelijk maken om na te denken over een nieuw of aangepast reglement.

De NSGV Haarlem biedt u daarom een vernieuwd model voor een huishoudelijk reglement aan. De tekst hiervan is onder meer getoetst aan het Algemeen Reglement voor parochiebesturen (1997). Het kerkkoor is immers een werkgroep in de parochie en valt onder de juridische verantwoordelijkheid van het parochiebestuur. De tekst kan aangepast worden aan de eigen situatie van de koren. U kunt het model reglement in brochurevorm aanvragen bij ons kantoor, u kunt de 'platte tekst' ook downloaden vanaf de website www.nsgvhaarlem.nl (Nieuws NSGV Haarlem, nov.'07)

Twee nieuwe motetten van Jan Valkestijn

In 2006 schreef de bekende Haarlemse kerkmusicus Jan Valkestijn twee

motetten voor driestemmig gemengd koor (SAB) en orgel. Ze zijn nu gratis beschikbaar!

Hoewel hij inmiddels al 79 jaar is en al lange tijd niet meer actief is als koorleider kunnen we niet zeggen dat Jan Valkestijn de kerkmuziek de rug heeft toegekeerd. Hij voelde zich dan ook zeer vereerd met de opdracht die hij van de NSGV Haarlem kreeg om een motet te schrijven op twee psalmteksten. Binnen enkele weken had hij de opdracht voltooid en bleek hij zelfs twee motetten gecomponeerd te hebben!

Op zaterdag 29 september j.l. zijn de beide motetten gepresenteerd tijdens de diocesane zangdag in Noord-Scharwoude. In aanwezigheid van de componist werd één motet door ca. 60 koorzangers uit ons bisdom uitgevoerd tijdens de gebedsdienst aan het einde van de dag.

De titels van de motetten zijn bijna gelijklopend:

- Ik wil u loven met heel mijn hart (Ps. 138, 1-3)
- Ik wil U loven, Heer, met heel mijn hart (Ps. 9, 2.3.12)

Beide motetten stellen geen bovenmatig hoge eisen aan het koor, al zullen de dirigent en de organist wel over de nodige capaciteiten moeten beschikken om de werken te kunnen uitvoeren. Het eerstgenoemde motet is het meest geschikt om een koor vertrouwd te maken met de klanktaal van Valkestijn.

Het bestuur van de NSGV Haarlem wil u de beide motetten gratis aanbieden. Wie over een internetverbinding beschikt kan ze verkrijgen door op de website www.nsgvhaarlem.nl het betreffende bestand te downloaden. U mag de muziek naar believen kopiëren en zingen! (Nieuws NSGV Haarlem, nov.'07)

Nieuwe compositie orgel en harmonie

Ter gelegenheid van haar veertigjarig bestaan heeft de Muziekvereniging Harmonie '67 uit de stand Groningen Wijnand van Klaveren de opdracht verleend een compositie te schrijven voor orgel en harmonieorkest. Dit werk met de titel 'Preludes of Probation' is op 24 november in première gegaan tijdens het jubileumconcert in de Martinikerk te Groningen; organist was Pieter Pilon. (RH; De Orgelkrant, nov.'07)

René Verwer in redactie Het Orgel & De Orgelkrant

De kerkmusicus René Verwer (1953), verbonden aan de parochies van IJsselstein en Werkhoven, is opgenomen in de redactie van Het Orgel en De Orgelkrant. Hij studeerde orgel bij Albert de Klerk aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam en Muziekwetenschap aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Hij schreef o.m. artikelen voor Orgel & Eredienst, Het Orgel, De Orgelvriend, Luister en Mens & Melodie. Momenteel bereidt Verwer een dissertatie voor over het werk van Cavallé-Coll in Nederland en de musicus Jean-Baptiste de Pauw. (VU Amsterdam, promotor: Ewald Kooiman). (RH; De Orgelkrant, nov.'07)

Orgelbouwnieuws

Westwoud, St. Martinus (Medemblik, St. Martinus)

Met de overgang in juli 2007 van organist Frans Visser van de St. Martinusparochie te Medemblik naar de St. Martinusparochie te Westwoud is het kistorgel van hem ook naar deze kerk verplaatst. In Medemblik is dus geen kistorgel meer aanwezig. Genoemd kistorgel is weer ingeruild voor een groter exemplaar en 'officieel' in gebruik genomen tijdens de Najaarsexcursie van de Stichting Organus Frisicum naar o.a. de St. Martinuskerk te Westwoud. Het doet dienst als begeleidingsorgel bij H. Missen met samenzang en bij incidentele uitvoeringen van het parochieel gemengd koor. Het nieuwe orgel is in 2007 gebouwd door Henk Klop uit Garderen.

Dispositie: Holpijp 8, Prestant 8 (vanaf f klein octaaf), Roerfluit 4, Oktaaf 2, Nasard 2 2/3, Terts 1 3/5 (discant). De omvang is C – f^{'''}. Het instrument kent alleen houten pijpen en is voorzien van een transpositieklavier voor A=415 en A=465. Normale toonhoogte is A=440. Er zijn voorzieningen aangebracht om de Prestant 8 compleet te maken door het plaatsen en aansluiten van de ontbrekende pijpen los naast de kist. Verder kan er ook nog een aangehangen pedaal worden aangebracht. (RH)

Bilthoven, H. Laurentius

Naar aanleiding van het berichtje over het Maarschalkerweerdorgel in de Laurentiuskerk in Bilthoven, geplaatst in het KDOV blad van zomer 2007 (blz 31), het volgende;

de Laurenskerk is gesloten en wordt waarschijnlijk verkocht. Wat er verder met het gebouw gaat gebeuren hangt af van gemeente en mogelijke projectontwikkelaars ; de opties staan nog open.

Wat het Maarschalkerweerdorgel betreft, het parochiebestuur heeft de intentie uitgesproken het Maarschalkerweerdorgel te willen behouden en te laten overplaatsen naar de Michaelkerk in De Bilt ; de andere, te behouden kerk van de parochie. Op dit moment is een door het Parochiebestuur ingestelde orgelcommissie druk bezig diverse mogelijkheden van opstelling, groot onderhoud of volledige restauratie te bekijken. Adviseur is Rog er van Dijk namens de KKOR, aldus de orgelcommissie. (J. den Engelsman, dirigent-organist HH Micha el en Laurens parochie De Bilt).

De gemeente wil echter geen medewerking verlenen aan mogelijke nieuwbouw op de plaats van de te slopen kerk; ze denken meer aan hergebruik als bijv. cultureel centrum. Daarmee is een financiële streep gehaald, want met de opbrengst wilde men o.a. dit orgel laten verplaatsen. We wachten de ontwikkelingen af ... (RH)

Franeker

Het Ypma-orgel, afkomstig uit de aan de eredienst onttrokken r.k. parochie Franciscus van Sales te Lijnden, is vanaf juli 2007 door de firma Adema geplaatst in de Vrijgemaakt-Gereformeerde Kerk van Franeker-Sexbierum. De feestelijke ingebruikname van het tweeklaviers-orgel was op 4 oktober 2007. Vanaf die tijd begeleidt het orgel geen gregoriaans meer, maar psalmen. (RH; De Orgelvriend, okt.'07)

Hilversum, Clemenskerk

B. en W. van Hilversum hebben een ontwerpbesluit ter inzage gelegd tot verlening van een monumentenvergunning aan de in 1996 gesloten Clemens Maria Hofbauerkerk (1914) en het daarin aanwezige Steinmeyer-orgel uit 1923. De vergunning wordt dan verleend aan de woningcorporatie Dudok, die streeft naar een nieuwe maatschappelijke functie als sociaal-culturele bestemming of een welzijnsfunctie. Vanaf 2002 was de kerk al Rijksmonument. Er zijn in Nederland nog maar twee Steinmeyer-orgels en deze is nog geheel origineel en functioneerde tot 11 jaar geleden nog probleemloos. Het restauratieplan voor het orgel voorziet in herstel van de bestaande aanleg, waarvoor geen monumentenvergunning vereist is. Het is nog niet allemaal rond: het Bisdom Haarlem stelt nog voorwaarden aan hergebruik van de kerk en de restauratiekosten moeten nog door de rijksoverheid worden gehonoreerd. (RH; De Orgelvriend, okt.'07)

Millen, St. Stefanuskerk

Zaterdag 22 september werd het gerestaureerde orgel in de Sint-Stefanuskerk in Millen (Riemst) ingespeeld. De restauratie van het 250 jaar oud beschermd monument kostte 250.000 euro. Meer dan 40 jaar stond het beschermde monument vervallen op het doksaal. Het orgel werd in 1745 gebouwd. (RKnieuws.net, 13-9-07)

Den Haag, Agneskerk

Op zaterdag 6 oktober is in de Haagse Agneskerk het 'Joop Schouten'-orgel opnieuw in gebruik genomen. Het orgel was eigendom van de in 1983 overleden Haagse organist en componist Joop Schouten. Sinds 1993 lag het De Swaaf/Pels-orgel opgeslagen bij de fa. Pels & Van Leeuwen te Den Bosch in afwachting van een volgend leven. Het orgel is een uniek cultureel erfgoed voor de stad Den Haag. Joop Schouten leefde van 1907 tot 1983. Hij was een geboren Hagenaar, woonde en studeerde er en was een belangrijk organist, eerst in de Gerardus Majellakerk aan de Wenckbachstraat (van 1924 tot 1949; de kerk werd afgebroken in 1982) en later, van 1973 tot 1983, in de Agneskerk aan de Beeklaan. Naast organist was Joop Schouten componist. Hij schreef talloze missen, motetten, cantates, profane koorwerken, liederen en talloze werken voor piano en orgel. Daarom is de Agneskerk uitgekozen om het orgel een nieuwe bestemming te geven. Het orgel is als koororgel geplaatst in het rechter transept van de kerk en

zal een bestemming vinden als concert- en begeleidingsorgel bij de vele concerten die in de Agneskerk worden gegeven. Daarnaast kan het gebruikt worden in de liturgie voor de begeleiding van koren en cantors. (www.orgelnieuws.nl; 5-10-'07)

Dispositie:

Manuaal I: Prestant 8, Bourdon 8, Fluit 8, Prestant 4, Frontfluit 4, Quint 2 2/3, Octaaf 2, Fluit 2, Terts 1 3/5, Mixtuur (2') III, Regaal 16, Regaal 8.

Manuaal II: Fluit 8, Holpijp 8, Zweving 8, Fluit 4, Prestant 2, Fluit 2, Quint 1 1/3, Sesquialter II, Scherp II, Regaal 8.

Pedaal: Subbas 16, Bourdon 8, Fluit 4, Fluit 2, Bombarde 16, Trompet 8, Regaal 4.

Speelhulpen: P+I, P+II, I+II, I+II 16', Tremulant

Film over orgelbouw

Onlangs verscheen op dvd de film 'Capturing Air', die gemaakt is door jonge en bekroonde filmmakers en die een vijftien minuten durende artistieke impressie geeft van de bouw van een orgel. De beelden worden auditief ondersteund door een orgelwerk dat de Utrechtse componiste Elizabeth van der Kooij speciaal voor deze film componeerde. Van haar is ook het concept voor deze film afkomstig. Het orgelwerk wordt uitgevoerd door Ko Zwanenburg op het Marcussen-orgel in de Nicolaïkerk te Utrecht. De film-dvd is uitgebracht door het Utrechtse productiebedrijf Flattraqs. De film is opgenomen bij Gebr. Van Vulpen te Utrecht en Jacques Stinkens Orgelpijpenmakers B.V. te Zeist. (RH; De Orgelkrant, nov.'07)

Utrecht, H. Rafaël/H. Geest (Culemborg, Apeldoorn)

F.B. Loret bouwde in 1856 een orgel voor het Augustijner seminarie te Culemborg. Omstreekt 1915 restaureerde Maarschalkerweerd & Zoon het instrument. Bij die gelegenheid plaatste men de bas van Bourdon 16 op een apart pneumatisch laadje. J.J. Elbertse & Zoon plaatste het orgel in 1936 over naar het Jezüietenseminarie te Apeldoorn. In 1974 werd het orgel door vrijwilligers onder leiding van dezelfde firma opgesteld in de H. Geestkerk in Utrecht (sinds enige jaren gewijd aan de aartsengel Rafaël). Elf jaar later maakte Elbertse de Subbas van het Pedaal zelfstandig. Onder advies van Rogér van Dijk (namens de KKOR) voerde de firma Elbertse Orgelmakers BV (Soest) in de maanden februari en maart 2007 groot onderhoud en restauratie-werkzaamheden uit aan het Loret-orgel. In eigen beheer werd het hele orgel schoongemaakt. Vanaf Pasen 2007 wordt het gereviseerde orgel weer gebruikt in de liturgie. (De Orgelkrant, nov.'07)

Hoofdwerk (C-f3): Bourdon 16, Prestant D 16, Prestant 8, Hoffluit 8, Prestant 4, Fluit 4, Quintadena 3, Trompet 8.

Nevenwerk (C-f3): Bourdon 8, Salicionaal 8, Viola da Gamba 8, Fluit 4, Flageolet 2.

Manuaalkoppel en aangehangen Pedaal (C-d1)

Recensies

Motu Proprio 'Summorum Pontificum' vertaald

Als nummer 12 van de 'Geschriften van de Vereniging voor Latijnse Liturgie' is onlangs de vertaling verschenen van het Motu Proprio 'Summorum Pontificum' over het gebruik van de Romeinse liturgie van vóór de hervorming van 1970. Naast de volledige Latijnse tekst staat een vertaling van de hand van bestuurslid drs H. Kretzers. Ook de (vertaalde) brief van paus Benedictus XVI aan de bisschoppen n.a.v. dit motu proprio is afgedrukt. Er stond veel onzin in de kranten en tijdschriften over vermeend 'terugdraaien van de tijd'. Echte kerkmusici en liturgisten weten wel beter. Een ongekend interessant en belangwekkend historisch overzicht van de voorgeschiedenis op dit motu proprio completeert deze uitgave. Voor iedereen, die zich met liturgie bezighoudt is deze uitgave een absolute 'must', al was het maar om weerstand te bieden aan de grote onzin, die 'men' (ook in onze parochies) zo gemakkelijk uitkraamt! Van harte aanbevolen. (RH)

* Paus Benedictus XVI, Apostolische brief 'Summorum Pontificum', geschriften van de Vereniging voor Latijnse Liturgie, nr.12, bestellen via www.latijnseliturgie.nl of Maarten Lutherweg 494, 1185 BC Amstelveen, 020-6418586.

Gregoriaanse gezangen en hun begeleiding

Reeds vele jaren werd voor de begeleiding van de gregoriaanse gezangen in het 'Overzicht van de Gezangen' van de zondagsmissaaltjes van Berne Heeswijk kort verwezen naar een aantal uitgaven. Nu is men gekomen met een aparte uitgave. In het voorwoord lezen we: "Het gregoriaans is de oudste, ons overgeleverde liturgische muziek. Lange tijd gold het gregoriaans als voornaamste en eerste zang in onze vieringen. Sinds het Tweede Vaticaans Concilie functioneert het gregoriaans naast de Nederlandstalige gezangen. Nog steeds is het voor velen de meest gewijde zang, een toegang tot het mysterie. De Werkgroep voor Liturgie Heeswijk wil het zingen van het gregoriaans stimuleren en biedt daarom deze wegwijzer aan. Met deze uitgave kunnen dirigenten, organisten en zangers hun weg vinden in de gregoriaanse boeken en voor alle zon- en feestdagen de juiste gezangen en hun begeleiding vinden". In de uitgave worden de gezangen voor het A-, B- en C-jaar aangeduid, waarbij het liturgische jaar wordt gevolgd. Daarnaast aandacht voor bijzondere feesten (Maria, Kruisverheffing, Allerheiligen, Willibrord, etc.). Met deze uitgave hoopt de Werkgroep vooral "dat het gregoriaans blijft klinken in onze vieringen". Een aanmoediging uit onverdachte hoek! Een stimulans deze uitgave ... bestellen dus. (RH)

* Gregoriaanse gezangen en hun begeleiding, Werkgroep voor Liturgie Heeswijk, 2007, ISBN 978-90-76242-89-7; Uitg. Abdij van Berne, 0413-293480, administratie@drukkerij-berne.nl.

Getijdenboekje voor Kinderen

Een wereldprimeur voor de Nederlandse Nationale Raad voor Liturgie: een getijdenboek voor kinderen. Onlangs hebben de bisschoppen en de Vaticaanse Congregatie voor de Goddelijke Eredienst het 'Getijdenboekje voor Kinderen' goedgekeurd. Het gaat om een sterk vereenvoudigde bewerking van het Getijdenboek van de Kerk. Even opmerkelijk is een Vaticaanse brief aan de Nederlandse kinderen van Francis kardinaal Arinze, prefect en Malcom Ranjith, secretaris, waarin de betekenis van bidden, zingen, de Bijbel en de kerk is.

Het getijdenboekje gebruikt kinderliederen die bekend zijn van de gezins- en kindermissen. Aan de hand daarvan worden kinderen vertrouwd gemaakt met het getijdengebed van de Kerk, vooral het morgen- en avondgebed. De gebeden zijn voorzien van toonzetting en kunnen thuis, op school en in kindergroepjes gebruikt worden, maar ook voor gezinsmissen. We komen liederen tegen van H. Lam/W. ter Burg, maar ook Huijbers, W. Barnard, H. Jongerius, J. Wuytack, A. den Besten e.a., naast acclamaties van de NRL en een enkele vanuit de Katholieke Charismatisch Vernieuwing.

Net als het 'echte' getijdenboek is er een cyclus van vier weken. Formaat en vormgeving sluiten aan bij het Klein Getijdenboek. Het getijdenboekje verscheen als gratis bijlage bij het Directorium 2007/08, de liturgische kalender voor de Nederlandse kerkprovincie.

Een prachtig initiatief om ook de kinderliturgie serieus te nemen en toch kindvriendelijke gebeden, liederen en psalmen; voor brede verspreiding vatbaar! (RH)

* "Getijdenboekje voor Kinderen", te bestellen voor 9,95 euro (excl. verzendkosten), tel. 030-2326909, administratie NRL, postbus 13049, 3507 LA Utrecht.

Recensie uitgave Prélude Liturgique en 12 Voorspelen door Paul Houdijk

Paul Houdijk componeerde de Prélude en de 12 voorspelen voor liturgisch gebruik tijdens de katholieke eredienst. Het verzoek van velen om de Prelude en de voorspelen eens aan het papier toe te vertrouwen – zodat iedereen ze kan spelen – werd hiermee ingewilligd.

De stukken zijn gedacht vanuit het kathedrale Maarschalkerweerd orgel van Utrecht, waar Houdijk als organist werkzaam is. Ze zijn allen voorzien van Franse registratie aanduidingen én een vertaling hiervan voor Nederlandse orgels. Zo zijn de stukken op elk voor ons beschikbaar orgel te realiseren.

De Prélude is een kort fraai werk gecomponeerd in een traditioneel romantisch idioom à la Lemmens en Guilmant. Zeer bruikbaar en heerlijke speelmuziek die het op ieder orgel wel goed doet. Dit zelfde geldt voor de 12 voorspelen van bekende liederen uit het GvL. De voorspelen zijn allen zeer beknopt (15 tot 30 maten) maar zijn toch iets meer dan alleen maar een akkoordje vooraf. (Dit

gedacht vanuit de huidige praktijk in de katholieke kerk dat uitgebreide voorspelen door de mensen niet bepaald gewaardeerd worden, zie hierover meer op zijn website www.paulhoudijk.nl).

Houdijk voorziet in deze behoefte met deze korte sfeervolle voorspelen waarbij compositietechnieken als het gebruik van ostinato ritmes en voorimitatie met muzikale deskundigheid zijn toegepast.

Het technisch niveau van de stukken is niet heel hoog, zo zijn ze ook voor de minder geoefende organist goed te realiseren.

Dit bandje, dat ik elke kerkorganist kan aanbevelen, is tevens een waardevolle aanvulling voor het orgelonderwijs (ik denk bijvoorbeeld als cursusmateriaal voor de orgelcursussen van de gregoriusvereniging).

De uitgave is zeer duidelijk gedrukt en prima verzorgd; wat mij betreft had een mooi glanzend kaftje er niet om misstaan. (Petra Veenswijk)

* Prélude Liturgique en 12 korte voorspelen van diverse liederen door Paul Houdijk, allen opgetekend door Jan Verhoeven. Ze zijn verschenen bij Muziekuitgeverij Moebiprint (Ton Klos) moebi@multiweb.nl of tel.nr. 072-5715172 of 06- 51646789.

Vierhandige Bach Cantates

Voor mij ligt de recent uitgebrachte cd "Bach Cantates Vol. II". De Groningse musici Euwe en Sybolt de Jong spelen cantatedelen van Johann Sebastian Bach, gearrangeerd voor orgel vierhandig/viervoetig. De opnames vonden begin juli 2007 plaats op het beroemde Müller-orgel (1727) in de Grote of Jacobijnerkerk te Leeuwarden.

Alle bewerkingen zijn van de hand van Sybolt de Jong. Euwe de Jong (1956) studeerde orgel bij Wim van Beek en Peter van Dijk en was jarenlang vaste begeleider van het Roder Jongenskoor. Momenteel is hij directeur van de Schumann Akademie te Zwolle en begeleider van het Kampen Boys Choir; Sybolt de Jong (1961) studeerde o.m. bij Piet Wiersma en Wim van Beek en is docent orgel en clavecimbel bij het ICO te Assen.

De uitstekende toelichting in drie talen (Engels, Duits en Nederlands) bevatten voldoende informatie om nog meer van de muziek te genieten. De opnamekwaliteit is perfect te noemen. De opening over "Was mein Gott will" wordt vergeleken met Vivaldi's Concerti Grossi en het is te horen, dat ze aan vier handen en voeten nauwelijks genoeg hebben, maar nergens vliegt men uit de bocht. De Suite (samengesteld uit een aantal totaal verschillende cantatedelen). De prachtige aria BWV 82/1 "Ich habe genug" doet al snel het origineel vergeten. Als liefhebber van de fuga heb ik bijzonder genoten van het openingskoor "Es wartet alles auf dich" uit BWV 187, waarvan de bewerking terecht vergeleken worden met de Brandenburgse Concerten. Na een drietal koraaltrio's, concerto en aria volgt tenslotte een in mijn oren veel te zwaar klinkende Prelude over "Ach Gott, vom Himmel sieh' darein" BWV 2/1; een koraalbewerking in de oude 16e eeuwse motetstijl, die m.i. veel transparanter

had gekund(!), maar waarmee de uitvoerenden wel aangeven breed georiënteerd te zijn en als apotheose van de cd midden in de protestantse traditie te staan!

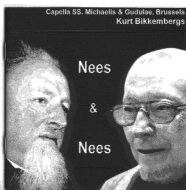
Per compositie is de registratie vermeld; de dispositie van het orgel is ook opgenomen in de tekst-inlay. Het ware te wensen, dat alle orgelopnamen op cd zo gedocumenteerd uitgegeven werden. Hulde aan de makers en recording producer Jelle Stellingwerf, die mij deze cd toezond. (RH)

* "Bach Cantates Vol.II" door Euwe en Sybolt de Jong, vierhandig orgel. Verkrijgbaar bij de Klassieke Vakhandel en te bestellen via www.dejongdejong.nl.

Interessante mis voor mannenkoor

Bij gelegenheid van hun eeuwfeest hebben de Koristen van de benedictijnse abdij Keizersberg een cd uitgebracht met een interessante mis van Kurt Bikkembergs. De 'Missa Montis Caesaris', uitgegeven door Annie Bank, is in opdracht geschreven voor twee gelijke stemmen. In de wisselende gezangen speelt Bikkembergs met de gregoriaanse melodieën; in de vaste gezangen laat hij zich inspireren door de namen van Benedictus en Caesaris (keizer). Bikkembergs heeft een eigen vocale en instrumentale taal, die in de Nederlandse kerkmuziekpraktijk meer dan welkom is, omdat er weinig voor mannenkoor geschreven is. Het werk is toegankelijk en uitdagend tegelijk! (Siem Groot; met toestemming overgenomen uit 'Zing', sept./okt.'07)

* Jubelconcert 100 jaar Koristen van Keizersberg – met Peter Maus (bariton) en Peter Jeurissen (orgel). Label KVK 005. Info: www.keizersberg.be/koristen.

Vader en zoon in muziek

Eerste opnamen van religieus werk van vader en zoon Nees. Staf Nees, vooral bekend als componist voor beiaard, staat met zijn eenvoudig 'Ave Maria' en 'Missa in honorem B.M.Virginis' (twee ongelijke stemmen) in de Franse traditie van Franck en Gounod. Welluidend, lyrisch en expressief, met een fraai cantabile. Het werk van Vic Nees is sterk gericht op de tekst. In zijn motetten 'In diebus festivis cantica' werk hij als een beeldhouwer. Hij zet kernwoorden apart, hakt ze los, modelleert ze op een tapijt van koorclank. In zijn 'Drie liederen' hoor ik verwantschap met Pirenne. Kurt Bikkembergs is met de Capella SS Michaelis een overtuigend ambassadeur van deze toegankelijke muziek. (Siem Groot; met toestemming overgenomen uit 'Zing', sept./okt.'07)

* Nees & Nees – Capella SS Michaelis & Gudulae, Brussel, o.l.v. Kurt Bikkembergs m.m.n. Bart Jacobs, orgel. Label CSSM&G 0601, bestellen: bik.k@telent.be, info: www.kurtbikkembergs.be.

Give, Give, Give – jongeren-cd

Bovengenoemde cd, met o.a. muziek van The Fruits, Groep Focolare, Groep Emmanuel, de Miracle Singers en Jongerenkoor Connection is verrassend te noemen. Een achttal liederen van de 10 songs zijn terug te vinden in de eerder in ons blad besproken uitgave “Breng mij over grenzen”, uitgegeven b.g.v. de Wereldjongerendagen te Keulen in 2006. Studio Elim (Tilburg) heeft voor deze productie een uitgelezen groep musici en solisten bij elkaar gebracht om ‘bekende’ liederen vernieuwend te brengen: Oosterhuis’ “Dit is de dag” in een gospel-versie, maar ook lof- en bezinningsliederen in latin-, ballad- of reggae-versie, naast een rustig Taizé-lied en “Zo ben jij” van de Code Music-compositiewedstrijd 1998. Van The Fruits extra het lied “Belofte” op het thema van de Wereldjongerendagen in Sydney 2008 en tijdens de Emmanuel-zang “Ave Maria” spreekt kardinaal Simonis een gebed uit, heel verstild! Kortom een verrassende cd, prima opgenomen, met een schitterend palet aan jongerenrepertoire uit diverse bewegingen! Een terechte uitgave vanuit de RKK! (RH)

“Give, give, give”, bestellen: SRKK afd. bestellingen, postbus 13049, 3507 LA Utrecht, tel. 030-2326909; bestel@rkk.nl. Prijs 10 euro (excl. 2,42 verzendkosten); ook te bestellen via info@jongkatholiek.nl.

Beleidsnota ‘Klinkende monumenten’ (RACM)

Op 31 augustus verscheen “Klinkende monumenten”, de beleidsnota van de advies- en instandhoudingspraktijk van monumentale orgels in Nederland. De nota is een uitgave van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM). Klinkende monumenten in Nederland zijn uiteraard niet alleen orgels, maar ook carillons, beiaarden, luidklokken, uurwerken etc. Ons Rijksbeleid ten aanzien van orgels is tegenwoordig gericht op zorgvuldige instandhouding. In vrij korte periode zijn veel orgels gerestaureerd. Als gevolg hiervan is er een vastomlijnd beleid ontstaan voor vergunningsverlening en vaststelling van de subsidiabele kosten.

Vanaf 1956 is het werkgebied van orgels en klokken door het Rijk erkend en kwam er een Rijksadviseur voor Orgels, die vanaf 1987 deel uitmaakte van wat toen nog het RDMZ heette. Dat was een waarborg voor continuïteit in het beleid. En dan hebben we het over zo’n 1600 orgels, 2800 luidklokken, 300 mechanische uurwerken en 55 beiaarden met beschermde monumentenstatus. In de periode 1970-2000 werden maar liefst 750 monumentale orgels gerestaureerd, vijftig procent van het bestand. Van die andere helft is een kwart in goede staat; de rest behoeft de komende tien jaar een uitgebreide restauratie. De nota ‘Klinkende monumenten’ verwoordt het orgelbeleid zoals dat in de laatste dertig jaar gestalte heeft gekregen. Met het oog op de nieuwe subsidieregeling ‘Besluit Rijkssubsidiëring instandhouding monumenten’ (BRIM) vormt deze nota de basis voor de advisering van orgelkundigen. Intensief overleg in de afgelopen vier jaar tussen orgelmakers, orgeladviseurs en de

orgelspecialisten van de RACM over de uitgangspunten en praktische inzet staan garant voor een verbreding van het draagvlak voor dit beleid in de komende decennia. Verplichte kost voor onze achterban! (RH)

* 'Klinkende monumenten'. Gratis te verkrijgen bij infodesk van de RACM (tel. 033-4217456) of te downloaden van www.racm.nl. Vanaf deze site zijn ook te downloaden de tekst van de BRIM-regeling, de leidraad subsidiabele kosten en de benodigde aanvraagformulieren voor de achterstandsregeling. Voor meer info: afd. communicatie, M. Schnitker (033-4227556) of orgeladviseur Rudi van Straten (033-6983235).

Bouwbeschrijving Positieforgel

Bij de Werkgroep Bouwerskontakt van 'Huismuziek, Vereniging voor muziek en instrumentbouw', verscheen dit voorjaar het boek "Positieforgel – Bouwbeschrijving" van ing. Johan de Vries. De auteur beschrijft in 62 pagina's de bouw van een positief met twee houten registers, een Holpijp 8 en een Roerfluit 4. De bouwbeschrijving, voorzien van 14+2 bouwtekeningen, is ruim voldoende voor de beginnende orgelbouwer. Er wordt van de lezer/gebruiker wel een redelijke vaardigheid met gereedschap voor houtbewerking en enige kennis van de werking van een pijporgel verwacht. Helaas zijn niet alle foto's helder; de tekeningen zijn echter uitstekend te lezen.

De schrijver maakte al op 14-jarige leeftijd in 1960 zijn eerste positief, daarna volgden meer huisorgels, draaiorgeltjes en een portatief. Tevens verschenen er verschillende artikelen over huisorgelbouw in De Orgelvriend, de Bouwbrief en Die Hausorgel. Van zijn hand verscheen eerder het boek 'Kistdraaiorgel' en 'Small Barrel Organ', uitgegeven ook door de Werkgroep Bouwerskontakt van Huismuziek. (RH)

* Het boek (bestelnummer 9406) kost 21 euro (excl. verzendkosten) en is verkrijgbaar bij het secretariaat van Huismuziek in Arnhem, 026-3612922, info@huismuziek.nl.

(RH; www.orgelnieuws.nl, 10-8-'07), ISBN 978-90-811636-1-3. Zie ook www.bouwerskontakt.nl

Van Kerk naar Kerk, de Betuwe

Onze achterban kent Carel van Gestel vooral van zijn orgelboeken Luisterrijk (1998, Atrium) en Orgelrijk (2003, Aprilis). Naast orgelliefhebber was hij ook docent engels en erg geïnteresseerd in de spoorwegen (waarover hij zo'n 28 boeken schreef!). En als altijd heeft ook onderstaand boek baat gehad bij het feit, dat fotografie een van zijn sterkste kanten is. In Van kerk naar Kerk, deel 1 – De Betuwe, blijkt dat zijn interesse in orgels steeds breder is geworden. In het boek vinden we korte omschrijvingen van kerken uit maar liefst ruim 60 plaatsen in het gebied gelegen tussen Nederrijn en Lek in het noorden en de Waal in het zuiden. Prachtige foto's: vergezichten van godshuizen, maar ook met oog voor detail van het interieur. En deze keer minder voor het orgel, maar

juist meer voor kansel, doopvont, tekstbord, glas-in-lood of muurschildering. Desondanks ook voor onze achterban een prachtig boek; immers kerkmuziek gedijt in deze omgeving! Een grote schat aan oude kerken, waarvan de geschiedenis soms teruggaat tot in de twaalfde eeuw, moet op zich al een reden zijn dit mooi vormgegeven boek aan te schaffen. (RH)

* C. van Gestel, "Van kerk tot kerk, deel 1 – De Betuwe", 24,95, 204 blz., 425 full colour foto's, gebonden. ISBN 978 90 5994 143 4. Bij elke boekhandel, maar ook via info@aprilis.nl of 0418-512088.

Klassieke Muziek agenda 2008

Onder eindredactie van Bob Faber verscheen al weer de 24e uitgave van de Klassieke Muziek Agenda. De eerste verscheen in 1984 b.g.v. het Europees Jaar van de Muziek 1985. Naast natuurlijk het agenda-gedeelte, schoolvakanties en algemene feestdagen, deze keer weer veel aandacht voor componisten, musici, muzikkenner/-minnaars en –organisaties/activiteiten. Zo is er gedacht een geografische spreiding (Fontys Conservatorium, maar ook Grachtenfestival Amsterdam), aandacht voor de jeugd (Entrée jongerenvereniging Concertgebouw, Prinses Christina Concours, maar ook een artikel over "de onstuitbare opmars van internetradio"), componisten als Ysaye, Messiaen, Puccini en Vaughan Williams en dat alles aangevuld met adressen van symfonie-orkesten, conservatoria, componisten-alfabeth, componisten-gedenkjaren 2008 èn 2009, toonsoorten, tijdperken in de muziekgeschiedenis en zelfs musea met muziek-afdelingen. Daarmee is het weer een uitstekende uitgave voor niet alleen muziekstudenten, maar voor allen die interesse hebben in klassieke muziek en niet zelf een lopende encyclopedie zijn. Misschien een aardig idee voor Sinterklaas of Kerst? (RH)

* Klassieke Muziek agenda 2008, verkrijgbaar bij de boekhandel en te bestellen via www.uitgeverij-resonans.nl voor 11,95 euro.

Oude Muziek compleet gedocumenteerd

Op 24 augustus, de eerste dag van het Festival Oude Muziek Utrecht 2007, werd het boek 'Een tuitje in de aardkorst. Kroniek van de oude muziek 1976-2006' gepresenteerd. Musicoloog Jolande van der Klis publiceerde in 1991 'Oude Muziek in Nederland 1900-1975', over de opkomst van de oude-muziekbeweging in Nederland. Dit nieuwe boek sluit daar naadloos op aan. Van der Klis beschrijft de voortgaande zoektocht naar historisch instrumentarium, de herontdekking van repertoire en de musici die zich onvermoeibaar inzetten voor de historische uitvoering van oude muziek. Ook de geschiedenis van het Festival Oude Muziek Utrecht wordt uitgebreid beschreven.

* Jolande van der Klis, "Een tuitje in de aardkorst, Kroniek van de oude muziek 1976-2006", Kok, Kampen 2007, 570 blz, met register en foto's, 29,90 euro. (RH; Zing, sept./okt.'07)

Soms zijn er vreemde dingen....

Zo nu en dan val ik wel eens her en der bij ons in de buurt in. Altijd leuk om weer eens ergens anders te spelen. Je ontmoet andere mensen en elk koor heeft zijn eigen geluid en eigen verhaal. Gewend als ik ben aan de gang van zaken in Sneek, ontmoet ik wel eens dingen waar ik wat vreemd van opkijk.

De volgende zaken heb ik de afgelopen tijd ontmoet:

Bij het spelen van een uitvaart bleek dat het koor stug volhield aan de requiem-introitus van vóór Vaticanum II, terwijl de goede

versie in GVL staat en GVL in die kerk aanwezig is. In een andere kerk werd een Geneefse psalm gezongen (GVL 567 B) waarbij de rusten aan het eind van de regel vrolijk werden weggelaten, want dat schiet zo lekker op. Weer ergens anders: bij het Pater Noster zingt de pastoor steevast Oremus, terwijl in het Gregoriaans Missaal te vinden is hoe het wel moet, n.l. beginnen met "Praeceptis salutaribus moniti". Toen dat een keer aan de pastoor in kwestie medegedeeld werd was het antwoord: "Nog nooit van gehoord". Andere dingen die je vaak ontmoet: "Meneer wat speelt u hard!" (terwijl er dan voor de volkszangbegeleiding een prestantenkoor zonder mixtuur openstaat), of: Oei wat een modern stuk, ik denk niet dat de mensen dat hier mooi vinden... (het gewraakte stuk is den een intermezzo van Andriessen of pakweg het Pasticcio van Langlais). Nog iets wat mij ter ore kwam: "We hebben eens in de maand op zondag alleen maar een stille mis, dan komen de mensen die niet van zang houden ook aan hun trekken". Als je de mensen soms eens voorzichtig op een en ander wijst hoor je: "ja maar meneer, u moet ons toch wel even de tijd gunnen om aan al die vernieuwingen te wennen!" Je zegt dan: Vaticanum II is toch meer dan 40 jaar geleden, me dunkt dat u toch enige tijd hebt gehad om er over na te denken. Steevast hoor je dan als laatste, zwak argument: "ja, ja, maar we zijn ook maar amateurtjes!".

Op dat moment houd ik maar op met argumenteren, want het zijn in al die kerken vreselijk aardige mensen en ik kom er graag.

Maar nog één voorval wil ik U niet onthouden:

Ik kwam in een kerk waar een eigengemaakte bundel lag van zeer discutabele kwaliteit. Toen ik voorzichtig opperde om eens aan iets nieuws te denken (bijv. GVL, het bisdom Groningen-Leeuwarden is een groot voorstander van deze bundel) werd mij medegedeeld: "Alsjeblieft niet, daar staan psalmen in en daar kunnen we vandaag de dag hier toch niets meer mee!"

Ik vraag mij af of ze daar het Graduale ook over de balie gegooid hebben.

Frits Haaze

HUMOR IN DE KERK

Kerkzaal vol met 'boeven'

In de jaren vijftig hadden de Lambertusschool en Franciscus Xaveriuschool in Haarlem-Oost gezamenlijk een jongenskoor. Op deze lagere scholen werd les gegeven door de Broeders van Maastricht die in het naastgelegen Broederhuis aan het Nagtzaamplein woonachtig waren. Het jongenskoor stond dan ook onder leiding van een broeder, die bij iedereen bekend stond als 'Padje' maar in werkelijkheid de stichtelijke naam droeg van Broeder Paduano. Dat het koor de diensten in de St. Johannes de Doperkerk in de Amsterdamstraat opluisterde en als look-a-like van de Wiener Sängerknaben bij schoolfeestjes o.a. het 'An der schönen blauen Donau' ten gehore bracht en musicals opvoerde, die toen nog gewoon kindertoneel met muziek genoemd werden, was niet zo bijzonder.

Wel bijzonder was het optreden van dit jongenskoor in De Koepel, de Haarlemse gevangenis, waar eens in de twee weken werd gezongen tijdens de katholieke kerkdienst en dat was voor een elfjarige best spannend. Ik maakte deel uit van dit koor rond 1950 en kan me nog heel goed herinneren, dat we naar de kerkzaal/kapel werden begeleid door met sleutels rammelende cipiërs en onderweg zicht hadden op de grote binnenplaats en de ringen waaraan de cellen waren gelegen. In de kerkzaal zelf hadden we echter geen enkel zicht op de boeven. (Wim Woerde, Zandvoort in: Noordhollands Dagblad, 15-9-'07)